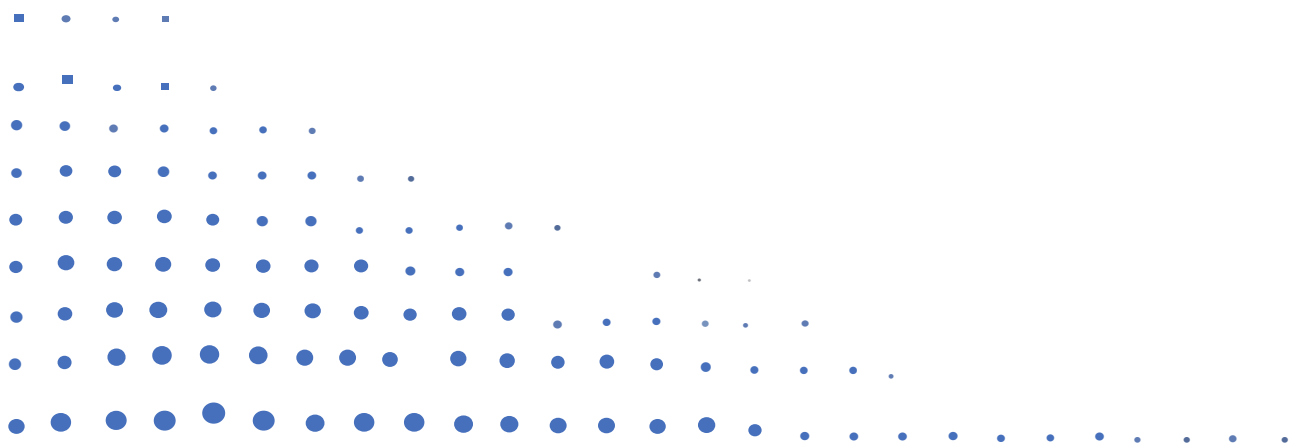

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA POWIATU NOWOTOMYSKIEGO NA LATA 2026-2036

Spis treści

Spis treści.....	2
I Wprowadzenie.....	4
I 1. Wstęp, metodologia i uwarunkowania prawne.....	4
I 2. Zgodność z innymi dokumentami strategicznymi.....	5
I 3. Interesariusze Strategii	6
II Diagnoza danych instytucjonalnych	8
II 1. Podstawowe informacje o Powiecie	8
II 2. Pomoc społeczna.....	9
II 2.1 Wprowadzenie.....	9
II 2.2. Klienci pomocy społecznej w powiecie nowotomyskim	10
II 2.3. Rodziny objęte pracą socjalną, asystenturą rodzinną i działaniami pomocowymi w sytuacji kryzysu.....	11
II 2.4. Poradnictwo specjalistyczne	13
II 2.5. Środowiskowe Domy Samopomocy.....	16
II 2.6. Proces deinstytucjonalizacji pomocy społecznej	17
II 3. Piecza zastępcza	18
II 3.1. Wprowadzenie.....	18
II 3.2. Diagnoza systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu nowotomyskiego.....	19
II 4. Osoby z niepełnosprawnościami.....	23
II 4.1. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności	24
II 4.2. Warsztaty Terapii Zajęciowej.....	25
II 4.3. Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Zbąszyniu	26
II 4.4. Ośrodek Rehabilitacyjno - Edukacyjno - Wychowawczy w Sielinku	27
II 4.5. Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych	27
II 4.6. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.....	28
II 5. Ochrona zdrowia.....	29
II 5.1. Wprowadzenie.....	29
II 5.2. Placówki ochrony zdrowia na poziomie powiatu.....	30
II 5.3. Dostępne formy pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w powiecie nowotomyskim	30
II 6. Bezrobocie.....	31
II 6.1. Wprowadzenie.....	31
II 6.2. Diagnoza zjawiska bezrobocia na terenie powiatu nowotomyskiego.....	31
II 7. Oświata.....	33
II 8. Przemoc domowa	34
II 8.1. Wprowadzenie.....	34

II 8.2. Diagnoza przemocy domowej w powiecie nowotomyskim	34
II 8.3. Przeciwdziałanie przemocy domowej	35
II 9. Współpraca z podmiotami ekonomii społecznej	36
II 9.1. Potencjał podmiotów ekonomii społecznej.....	36
II 9.2. Powiatowa Rada Działalności Pożytku Publicznego	36
II 10. Zasoby instytucjonalne Powiatu Nowotomyskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	37
III Diagnoza problemów społecznych na podstawie badań ankietowych populacji.....	38
III 1. Grupa badana i metodologia	38
III 2. Badanie dorosłych mieszkańców	39
III 2.1. Grupa badana	39
III 2.2. Warunki życia i problemy społeczne	41
III 2.3. Pomoc społeczna	46
III 2.4. Opieka zdrowotna i osoby z niepełnosprawnościami	48
III 2.5. Edukacja.....	49
III 3. Badanie uczniów	50
III 3.1. Grupa badana	50
III 3. 2. Problemy społeczne	52
III 3.3. Zdrowie psychiczne	55
IV Wnioski ze spotkania konsultacyjnego	57
V Analiza SWOT.....	58
VI Strategia rozwiązywania problemów społecznych.....	61
VI 1. Wizja i misja w zakresie polityki społecznej	61
VI 2. Cele strategiczne i zadania.....	62
VI 3. Prognoza zmian społecznych w zakresie objętym Strategią	74
VII Zarządzanie realizacją Strategii	75
VII 1. Koordynator i inne podmioty	75
VII 2. Finansowanie	75
VII 3. Monitoring, wdrażanie, aktualizowanie Strategii.....	75
VII 4. Relewantne programy.....	76
VII 5. Upowszechnianie Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026-2036.....	76
VIII Zakończenie.....	77
Spis wykresów i tabel.....	79

I Wprowadzenie

I 1. Wstęp, metodologia i uwarunkowania prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026–2036 (zwana dalej: „Strategia”) określa kluczowe kierunki działań podejmowanych przez samorząd powiatowy oraz jego mieszkańców w celu poprawy funkcjonowania powiatu w wymiarze społecznym. Aspekt ten ma istotny wpływ na sytuację ekonomiczną, demograficzną i gospodarczą całego regionu. Celem Strategii jest ograniczenie lub całkowita eliminacja problemów społecznych występujących na terenie powiatu nowotomyskiego.

Podstawą Strategii w Powiecie Nowotomyskim jest diagnoza kluczowych wyzwań, wskazanie sposobów ich rozwiązywania oraz wyznaczenie kierunków rozwoju w obszarze pomocy społecznej. Zintegrowane podejście do problemów społecznych i warunków życia mieszkańców umożliwi wprowadzanie nowych rozwiązań oraz podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia, a docelowo eliminacji negatywnych zjawisk. Realizacja Strategii wymaga długofalowego i strategicznego podejścia, opartego na stałej współpracy różnych instytucji – samorządowych i pozarządowych – działających w sferze pomocy społecznej. Tylko partnerskie działania wielu podmiotów zagwarantują skuteczne wdrożenie założeń Strategii. Działania ujęte w Strategii koncentrują się na poprawie jakości życia mieszkańców, wzmacnianiu spójności społecznej, wyrównywaniu szans, budowaniu i rozwijaniu kapitału społecznego oraz przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu. Zaproponowane działania mają służyć minimalizowaniu negatywnych skutków zmian zachodzących w społeczeństwie oraz wspierać rozwój zrównoważonej i zintegrowanej wspólnoty lokalnej.

W ramach niniejszego dokumentu władze Powiatu Nowotomyskiego realizują ustawowy obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych na szczeblu powiatowym, który wynika z art. 16b ust. 1 i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r., poz. 1214 z późn. zm.).

Cele zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026 – 2036 uwzględniają główne obszary życia społecznego, które powinny być przedmiotem zainteresowania władz samorządu.

Strategia jest dokumentem o charakterze nadrzędnym wobec opracowywanych programów z zakresu polityki społecznej na szczeblu powiatowym. Strategia ma również charakter otwarty, a więc w czasie jej obowiązywania poszczególne elementy i działania mogą (i powinny) podlegać modyfikacji, aby zostać dostosowane do aktualnie panującej sytuacji społecznej.

Niniejsza strategia składa się z sześciu części:

1. wprowadzającej, która zawiera uzasadnienie prawne oraz przyjętą metodologię opracowania dokumentu,
2. diagnostycznej, zawierającej diagnozę zastanych danych instytucjonalnych,

3. badawczo-ankietowej, w której zawarto obraz lokalnej sytuacji i problemów społecznych w świetle badań ankietowych populacji powiatu,
4. analitycznej w formie analizy SWOT w zakresie polityki społecznej,
5. strategicznej wyznaczającej zestaw celów strategicznych, zadań i wskaźników ich realizacji,
6. zarządczej, w której określono zasady realizacji, koordynacji, monitorowania, aktualizowania, upowszechniania i finansowania Strategii.

Przy opracowaniu niniejszej Strategii posłużono się metodami:

- *desk research* (podstawę tego rodzaju analizy stanowią dokumenty statystyki publicznej, sprawozdania, analizy i publikacje, roczniki statystyczne itd. zgromadzone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyślu, Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu nowotomyskiego, Starostwo Powiatowe w Nowym Tomyślu oraz Główny Urząd Statystyczny),
- analizy wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród populacji powiatu nowotomyskiego.

Ponadto, w dniu 25 sierpnia 2025 r. odbyło się spotkanie w przedmiocie konsultacji projektu niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026 – 2036. W spotkaniu uczestniczyło 31 przedstawicieli lokalnych instytucji publicznych, którzy wypełnili karty oceniające poszczególne obszary strategiczne.

I 2. Zgodność z innymi dokumentami strategicznymi

Tabela 1. Spójność z dokumentami strategicznymi o wymiarze regionalnym (wojewódzkim)

Dokument	Cele istotne dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026 – 2036
Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Nowotomyskiego na lata 2018 – 2028	Cel szczegółowy 1.1: System zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną; Cel szczegółowy 1.2: Wsparcie rozwoju usług opieki zdrowotnej i medycznej; Cel szczegółowy 1.5: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego w powiecie nowotomyskim; Cel szczegółowy 4.2: Poprawa dostępności do usług publicznych dla osób niepełnosprawnych.
Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030	Cel strategiczny 1. Usługi społeczne - dostępne i wysokiej jakości;

	Cel strategiczny 2. Infrastruktura zróżnicowana i dostępna w środowisku lokalnym; Cel strategiczny 3. Wielkopolska obywatelska, potrafiąca się samoorganizować; Cel strategiczny 4. Mieszkańcy aktywni i włączeni w główny nurt życia społeczno-gospodarczego; Cel strategiczny 5. Regionalny system polityki społecznej – skoordynowany, wielosektorowy i międzyinstytucjonalny.
--	---

Źródło: Opracowanie własne

I 3. Interesariusze Strategii

Interesariuszami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026 – 2036 są wszystkie strony, które mają poglądy, punkty widzenia lub wymagania oraz mogą wywrzeć lub mają wpływ w sposób bezpośredni bądź pośredni na cały system, część systemu lub na określone działania w systemie. Do grona interesariuszy zaliczają się zarówno pojedyncze osoby, jak i podmioty instytucjonalne czy organizacje pozarządowe. Jedną z grup interesariuszy tj. osób, do których kierowane są działania w ramach Strategii, stanowią adresaci działań strategicznych, czyli wszyscy mieszkańcy powiatu nowotomyskiego ze szczególnym uwzględnieniem osób/rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej lub wykluczeniem społecznym.

Tabela 2. Interesariusze Strategii

	Określenie interesariuszy z punktu widzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	Stopień zaangażowania w opracowanie oraz realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Interesariusze mający wpływ na opracowanie i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026 – 2036	– Rada Powiatu Nowotomyskiego, – Zarząd Powiatu Nowotomyskiego, – Starostwo Powiatowe w Nowym Tomyślu, – Pracownicy PCPR, – Członkowie Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Członkowie Zespołów Interdyscyplinarnych, – Podmioty ekonomii społecznej.	– Zapewnienie aktywnego udziału interesariuszy w procesie opracowania, wdrażania i monitorowania dokumentu strategicznego, – Współpraca w zakresie dostarczania aktualnych danych statystycznych, – Współpraca w opracowaniu diagnozy, identyfikacji problemów społecznych itd., – Współudział w wyznaczaniu celów

		strategicznych i kierunków działań i ich realizacja, – Współdział w partycypacji społecznej i konsultacjach Strategii.
Interesariusze, do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026 – 2036	– Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, – Osoby i rodziny, które nie są w stanie pokonać trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości w tym: osoby o niższym statusie materialnym, osoby z niepełnosprawnościami, osoby bezrobotne, beneficjenci rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, osoby doznające przemocy domowej i osoby stosujące przemoc domową, osoby uzależnione i współuzależnione itd.	Zaangażowanie w tworzenie, ewaluację i wdrażanie działań kierowanych do poszczególnych grup mieszkańców obciążonych lub zagrożonych zdiagnozowanymi problemami społecznymi w tym: – Możliwość zgłaszania potrzeb beneficjentów działań strategicznych, – Prawo uczestniczenia w dyskusji na każdym etapie tworzenia dokumentu strategicznego, – Udział w konsultacjach Strategii, możliwość zgłaszania uwag.
Interesariusze, których działania w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026 – 2036 dotyczą jedynie w sposób pośredni	– Wszyscy mieszkańcy powiatu nowotomyskiego, – Podmioty gospodarcze.	– Zainteresowanie wdrożeniem działań strategicznych i rozwiązywaniem problemów społecznych, – Udział w konsultacjach Strategii, możliwość zgłaszania uwag i propozycji do Strategii, – Identyfikacja z celami strategicznymi, – Przekazywanie dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy i powiatu, – Aktywne uczestnictwo w promowaniu zasad odpowiedzialności społecznej.

Źródło: Opracowanie własne

II Diagnoza danych instytucjonalnych

II 1. Podstawowe informacje o Powiecie

Powiat Nowotomyski położony jest w zachodniej części województwa wielkopolskiego. Obejmuje obszar 1014 km².

W skład powiatu nowotomyskiego wchodzi sześć gmin, w tym:

- cztery gminy miejsko-wiejskie: Lwówek (powierzchnia 184 km²), Nowy Tomyśl (powierzchnia 186 km²), Opalenica (powierzchnia 149 km²), Zbąszyń (powierzchnia 180 km²);
- dwie gminy wiejskie: Kuślin (powierzchnia 106 km²), Miedzichowo (powierzchnia 209 km²).

Siedziba władz powiatowych znajduje się w Nowym Tomyślu.

Powiat Nowotomyski sąsiaduje z powiatami:

- Województwa wielkopolskiego: powiatem międzychodzkiem, powiatem szamotulskim, powiatem poznańskim, powiatem grodziskim, powiatem wolsztyńskim;
- Województwa lubuskiego: powiatem zielonogórskim, powiatem świebodzińskim, powiatem międzyrzeckim.

Jak podaje GUS¹: powiat nowotomyski ma 75 150 mieszkańców, z czego 50,7% stanowią kobiety, a 49,3% mężczyźni. W latach 2002-2024 liczba mieszkańców wzrosła o 5,5%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,6 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego (41,6) oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski (42,7).

Prognozowana liczba mieszkańców powiatu nowotomyskiego w 2050 roku wynosi 76 066, z czego 38 574 to kobiety, a 37 492 mężczyźni.

Powiat nowotomyski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -74. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,98 na 1000 mieszkańców powiatu nowotomyskiego. W 2023 roku urodziło się 624 dzieci, w tym 47,3% dziewczynek i 52,7% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 371 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,89 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2024 roku 27,2% zgonów w powiecie nowotomyskim spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 27,2% zgonów w powiecie nowotomyskim były nowotwory, a 6,4% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności powiatu nowotomyskiego przypada 9.29 zgonów. W 2023 roku zarejestrowano 882 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 854 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla powiatu nowotomyskiego 28. W tym samym roku 21 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 19 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 2. Ponad połowa (58,6%) mieszkańców powiatu nowotomyskiego jest w wieku produkcyjnym, 21,1% w wieku przedprodukcyjnym, a 20,3% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

¹ Dane na 31.12.2024 r., https://www.polskawliczbach.pl/powiat_nowotomyski#dane-demograficzne.

II 2. Pomoc społeczna

II 2.1 Wprowadzenie

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej (minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wojewodowie) i samorządowej (marszałkowie województw, starostowie na poziomie powiatów oraz wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast) na poziomie gmin. Organy te realizując zadania pomocy społecznej współpracują, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Główne cele pomocy społecznej:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nieposiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom z niepełnosprawnościami,
- zapewnienie dochodu do wysokości poziom interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą domową,
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

II 2.2. Klienci pomocy społecznej w powiecie nowotomyskim

Klienci pomocy społecznej to osoby lub rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, której nie są w stanie samodzielnie pokonać, mimo podejmowanych wysiłków. Przyczyną ich problemów mogą być m.in. ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, choroba, bezdomność, przemoc domowa czy uzależnienia. Pomoc społeczna ma na celu wsparcie tych osób w zaspokajaniu podstawowych potrzeb, przywracanie im zdolności do samodzielnego funkcjonowania oraz integrację społeczną. Klienci pomocy społecznej to więc nie tylko beneficjenci świadczeń, ale także partnerzy w procesie aktywizacji i odbudowy własnych zasobów życiowych.

W latach 2022-2024 liczba rodzin objętych pomocą społeczną na terenie powiatu nowotomyskiego wzrosła o 17%, a liczba osób objętych pomocą społeczną na terenie powiatu nowotomyskiego wzrosła o 9%. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną (w podziale na gminy) w latach 2022-2024

Rok	Nowy Tomyśl	Lwówek	Miedzichowo	Opalenica	Kuślin	Zbąszyń	Ogółem
LICZBA RODZIN							
2022	411	149	102	151	94	110	1017
2023	417	123	91	318	91	139	1179
2024	470	128	122	266	82	124	1192
LICZBA OSÓB							
2022	741	701	249	313	190	197	2391
2023	741	650	219	485	182	282	2559
2024	846	641	293	436	153	240	2609

Źródło: OPS z terenu powiatu nowotomyskiego

W poniższej tabeli przedstawiono główne powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2022–2024, z wyszczególnieniem poszczególnych gmin powiatu nowotomyskiego. Dane mają charakter dynamiczny, co umożliwia analizę zmian w czasie. Należy podkreślić, iż ich struktura i skala są kształtowane przez czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, w tym sytuację ekonomiczną mieszkańców, poziom bezrobocia, zmiany demograficzne, zjawiska kryzysowe (np. pandemia, inflacja) oraz lokalną dostępność usług i form wsparcia. Czynniki te warunkują stopień i charakter korzystania z pomocy społecznej w poszczególnych gminach. Z porównania danych wynika, że z wyjątkiem gminy Lwówek (gdzie przeważa ubóstwo), w pozostałych gminach powiatu nowotomyskiego dominującą przyczyną przyznawania pomocy społecznej pozostaje od lat niepełnosprawność.

Tabela 4. Główne powody przyznawania pomocy społecznej (liczba przypadków) w latach 2022-2024

Rok	Ubóstwo	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Przemoc	Alkoholizm	Bezdomność	Inne
Gmina Nowy Tomyśl							
2022	206	77	203	3	55	19	233
2023	192	80	203	4	47	17	253
2024	202	80	220	9	50	19	252
Gmina Kuślin							
2022	33	18	45	1	8	1	17
2023	28	18	48	0	10	2	15
2024	14	11	43	0	6	4	16
Gmina Lwówek							
2022	76	58	49	1	25	14	143
2023	65	56	47	6	26	13	115
2024	59	57	47	1	23	11	126
Gmina Miedzichowo							
2022	20	1	35	10	15	0	21
2023	16	4	35	7	20	0	9
2024	21	2	37	7	15	0	40
Gmina Opalenica							
2022	30	38	62	0	11	9	118
2023	24	33	76	1	8	9	135
2024	24	29	57	2	10	4	115
Gmina Zbąszyń							
2022	22	8	52	2	9	5	91
2023	25	9	63	2	12	11	110
2024	21	8	59	3	9	6	93

Źródło: OPS z terenu powiatu nowotomyskiego

II 2.3. Rodziny objęte pracą socjalną, asystenturą rodzinną i działaniami pomocowymi w sytuacji kryzysu

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. W pracy socjalnej wykorzystuje się właściwe tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Asystentura rodzinna to forma wsparcia udzielana rodzinom w trudnej sytuacji życiowej, mająca na celu poprawę ich funkcjonowania i zapobieganie negatywnym skutkom dla dzieci. Asystent rodziny pomaga rodzinie w rozwiązywaniu problemów, podnoszeniu kompetencji i umiejętności, a także w nawiązywaniu kontaktów z instytucjami i organizacjami.

Dane z każdej z gmin powiatu wskazują, że liczba zamieszkujących tam rodzin objętych kontraktem socjalnym lub asystenturą pozostaje w ostatnich trzech latach na zbliżonym poziomie. Z tych form wsparcia od lat najczęściej korzystają rodziny z terenu gminy Nowy Tomyśl, a najrzadziej z gminy Lwówek. Niemniej, trzeba koniecznie wziąć pod uwagę liczbę mieszkańców poszczególnych gmin. Najmniejszymi pod względem liczby ludności są gminy Miedzichowo i Kuślin.

Tabela 5. Rodziny objęte asystenturą i kontraktem socjalnym w powiecie nowotomyskim w latach 2022-2024 z podziałem na gminy

Rok	Rodziny z asystentem	Rodziny z kontraktem socjalnym
Gmina Nowy Tomyśl		
2022	36	12
2023	36	8
2024	37	11
Gmina Kuślin		
2022	17	0
2023	16	0
2024	16	0
Gmina Lwówek		
2022	0	7
2023	0	5
2024	0	4
Gmina Miedzichowo		
2022	0	0
2023	0	0
2024	0	0
Gmina Opalenica		
2022	13	1
2023	14	1
2024	15	0
Gmina Zbąszyń		
2022	12	0
2023	14	0
2024	10	0

Źródło: OPS z terenu powiatu nowotomyskiego

W ramach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyślu funkcjonuje Zespół Wsparcia i Pomocy Specjalistycznej. Głównym celem Zespołu jest podejmowanie działań przez specjalistów na rzecz osób i rodzin będących w nagłym lub przewlekłym kryzysie.

Zespół prowadzi swoją działalność m.in. poprzez: poradnictwo specjalistyczne, interwencję kryzysową, monitoring rodzin w środowisku, stałą współpracę z ośrodkami pomocy społecznej, policją, kuratorami sądowymi, prokuraturą, gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych, zespołami interdyscyplinarnymi, zapewnienie osobom doznającym przemocy oraz pełnoletnim wychowankom opuszczających pieczę zastępczą pobytu w mieszkaniu treningowym, organizowanie szkoleń dla kadry pomocy społecznej, organizację działań profilaktycznych itp.

Wśród form pomocy dla rodzin w sytuacji kryzysu należy wskazać w szczególności na:

- spotkania grupy wsparcia dla osób potrzebujących wsparcia w ramach Klubu „Pomocna Dłoń”, prowadzone przez cały rok. Członkowie grupy spotykają się regularnie w każdy poniedziałek tygodnia. Działalność grupy nastawiona jest na pomoc osobom potrzebującym wsparcia psychicznego i ich rodzin w powrocie do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Psycholog PCPR na spotkaniach stacjonarnych prowadzi m.in. psychoedukację oraz udziela wsparcia psychologicznego poszczególnym członkom, pomaga także w bieżącej obsłudze realizowanych zadań,
- praca z osobą umieszczoną w mieszkaniu treningowym w Nowym Tomyszu przy ul. Poznańskiej 32/4,
- poradnictwo i badania psychologiczne,
- poradnictwo socjalne, interwencyjne, prawne, mediacje rodzinne,
- warsztaty edukacyjne pn. szkoła dla rodziców,
- spotkania w ramach grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej.

II 2.4. Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne może być prowadzone w Ośrodku Pomocy Społecznej i stanowi formę wsparcia dla osób i rodzin, które zmagają się z trudnościami życiowymi i potrzebują profesjonalnej pomocy. Poradnictwo specjalistyczne obejmuje przede wszystkim poradnictwo prawne, psychologiczne i rodzinne, ale może także dotyczyć innych obszarów, jak np. poradnictwo socjalne czy zawodowe. Celem jest pomoc osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej w rozwiązywaniu problemów i podniesienie jakości życia osób korzystających z poradnictwa. W poniższych trzech tabelach przedstawiono osobno dane statystyczne na temat udzielonego poradnictwa specjalistycznego o profilu psychologicznym, prawnym i socjalnym w latach 2022-2024 z podziałem na poszczególne gminy powiatu nowotomyskiego.

Z porównania danych wynika, że najczęściej z poradnictwa specjalistycznego psychologicznego i prawnego korzystają mieszkańcy gmin Nowy Tomyśl oraz Opalenica, natomiast z poradnictwa specjalistycznego socjalnego najczęściej korzystają mieszkańcy gminy Lwówek.

Tabela 6. Poradnictwo specjalistyczne (OPS) psychologiczne w latach 2022-2024

Rok	Dorośli	Dzieci i młodzież	Ogółem
Gmina Nowy Tomyśl			
2022	38	3	41
2023	38	4	42
2024	48	6	54
Gmina Kuślin			
2022	0	0	0
2023	0	0	0
2024	0	0	0

Gmina Lwówek			
2022	0	0	0
2023	0	0	0
2024	0	0	0
Gmina Miedzichowo			
2022	7	3	10
2023	12	5	17
2024	14	7	21
Gmina Opalenica			
2022	8	0	8
2023	19	0	19
2024	18	0	18
Gmina Zbąszyń			
2022	0	0	0
2023	0	0	0
2024	111	26	137

Źródło: OPS z terenu powiatu nowotomyskiego

Tabela 7. Poradnictwo specjalistyczne (OPS) prawne w latach 2022-2024

Rok	Dorośli	Dzieci i młodzież	Ogółem
Gmina Nowy Tomyśl			
2022	48	0	48
2023	79	0	79
2024	48	0	48
Gmina Kuślin			
2022	0	0	0
2023	0	0	0
2024	0	0	0
Gmina Lwówek			
2022	0	0	0
2023	0	0	0
2024	0	0	0
Gmina Miedzichowo			
2022	6	0	6
2023	5	0	5
2024	9	0	9
Gmina Opalenica			
2022	102	0	102
2023	154	0	154
2024	163	0	163
Gmina Zbąszyń			
2022	0	0	0
2023	0	0	0
2024	28	0	28

Źródło: OPS z terenu powiatu nowotomyskiego

Tabela 8. Poradnictwo specjalistyczne (OPS) socjalne w latach 2022-2024

Rok	Dorośli	Dzieci i młodzież	Ogółem
Gmina Nowy Tomyśl			
2022	51	0	51
2023	65	0	65
2024	99	0	99
Gmina Kuślin			
2022	11	0	11
2023	9	0	9
2024	14	0	14
Gmina Lwówek			
2022	149	0	149
2023	123	0	123
2024	128	0	128
Gmina Miedzichowo			
2022	58	15	73
2023	28	10	38
2024	34	12	46
Gmina Opalenica			
2022	27	0	27
2023	24	0	24
2024	30	0	30
Gmina Zbąszyń			
2022	130	0	130
2023	164	0	164
2024	296	0	296

Źródło: OPS z terenu powiatu nowotomyskiego

Powyższe dane wskazują na zróżnicowany poziom korzystania z poradnictwa specjalistycznego w poszczególnych gminach powiatu. W gminie Nowy Tomyśl obserwuje się wyraźny wzrost liczby udzielonych porad socjalnych (z 51 w 2022 r. do 99 w 2024 r.), co może świadczyć zarówno o rosnącej świadomości mieszkańców w zakresie dostępnych form pomocy, jak i o zwiększonych potrzebach wynikających z różnych trudności ekonomicznych. Tym samym, wzrost liczby udzielanych porad socjalnych można postrzegać jako złożony sygnał – zarówno pozytywny, świadczący o większej otwartości i świadomości społecznej, jak i niepokojący, wskazujący na wzrost realnych potrzeb i wyzwań socjalnych w lokalnej społeczności.

W Gminie Kuślin liczba porad utrzymuje się na stosunkowo niskim poziomie, a w 2024 r. nastąpił niewielki wzrost. W gminach Lwówek i Miedzichowo zauważalne są wahania – w Lwówku po spadku w 2023 r. nastąpił ponowny wzrost w 2024 r., natomiast w Miedzichowie po znacznym obniżeniu wartości w 2023 r. poziom korzystania z poradnictwa wzrósł w 2024 r., co może być efektem okresowych zmian w sytuacji społeczno-ekonomicznej rodzin.

Gmina Opalenica wykazuje stabilny poziom poradnictwa, z lekkim wzrostem w ostatnim roku. Natomiast w Gminie Zbąszyń na przestrzeni całego okresu nie odnotowano żadnych przypadków, co może świadczyć o braku zgłaszanego zapotrzebowania na tę formę wsparcia lub o funkcjonowaniu alternatywnych form pomocy w gminie.

Na dynamikę danych wpływają różnorodne czynniki: zmiany demograficzne, stopień aktywności społecznej mieszkańców, dostępność specjalistów w OPS, a także sytuacja ekonomiczna i poziom integracji lokalnych instytucji pomocowych. Należy podkreślić, że wzrosty i spadki w poszczególnych gminach nie zawsze oznaczają realne zmniejszenie lub zwiększenie potrzeb – mogą również wynikać z różnic w organizacji pracy OPS, dostępności kadry czy sposobu prowadzenia dokumentacji.

II 2.5. Środowiskowe Domy Samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy to rodzaj ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej.

Środowiskowy Dom Samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Zasady pracy Środowiskowych Domów Samopomocy określają przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie Środowiskowych Domów Samopomocy (t.j. Dz. U. 2020 r., poz. 249).

Na terenie powiatu nowotomyskiego funkcjonują:

1. Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Tomyślu, ul. Mickiewicza 10, 64-300 Nowy Tomyśl, tel. 61 44 21 207. Organem prowadzącym ŚDS w Nowym Tomyślu jest Gmina Nowy Tomyśl.

Środowiskowy Dom Samopomocy jest ośrodkiem wsparcia dziennego pobytu, przeznaczonym dla osób, które mają trudności związane z prawidłowym funkcjonowaniem w samodzielnym życiu społecznym, rodzinnym i zawodowym.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowym Tomyślu jest typem domu ABC przeznaczonym dla 20 osób z zaburzeniami psychicznymi, które nie wymagają leczenia szpitalnego, w tym dla osób:

- a) przewlekłe psychicznie chore,
- b) z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także lekkim, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia zwłaszcza neurologiczne,
- c) wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.

Środowiskowy Dom Samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. Dla każdego uczestnika ustala się indywidualny plan postępowania wspierająco – aktywizującego, który jest realizowany w porozumieniu z uczestnikiem lub jego opiekunem.

W Środowiskowym Domu Samopomocy prowadzone są następujące formy działalności:

- trening funkcjonowania w codziennym życiu,
- trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów,
- trening spędzania wolnego czasu,
- terapia zajęciowa,
- poradnictwo psychologiczne,
- terapia ruchowa,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych.

2. Środowiskowy Dom Samopomocy w Sielinku, ul. Opalenicka 4, Sielinko, 64-330 Opalenica, tel. 61 44 77 737.

Prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Opalenicy. Ośrodek wsparcia jest koedukacyjną placówką dla młodzieży powyżej 18 roku życia i osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną. W zajęciach uczestniczy 25 osób zamieszkałych w gminie Opalenica. W Środowiskowym Domu Samopomocy funkcjonuje kilka pracowni terapii zajęciowej. Instruktorzy terapii proponują udział w zajęciach o różnej tematyce, zgodnych z zainteresowaniami i możliwościami uczestników: zajęcia plastyczno-artystyczne, trening kulinarny, trening budżetowo-ekonomiczny, zajęcia muzyczne, ergoterapia, terapia usprawniania ruchowego.

II. 2.6. Proces deinstytucjonalizacji pomocy społecznej

Proces deinstytucjonalizacji pomocy społecznej zakłada stopniowe odchodzenie od opieki opartej na dużych instytucjach na rzecz usług świadczonych w środowisku lokalnym, blisko miejsca zamieszkania osób potrzebujących. Celem tego procesu jest zwiększenie samodzielności, integracji społecznej oraz jakości życia osób korzystających z pomocy. Deinstytucjonalizacja opiera się na rozwijaniu usług środowiskowych, takich jak asystentura, wsparcie dzienne, mieszkalnictwo wspomagane czy usługi opiekuńcze w domu. Kluczowe jest indywidualne podejście do potrzeb każdej osoby, wzmacnianie jej potencjału oraz aktywna współpraca różnych instytucji i organizacji w lokalnej społeczności.

Kluczowe aspekty deinstytucjonalizacji to:

- Przesunięcie świadczenia usług z instytucji do środowiska: polega na odejściu od opieki instytucjonalnej na rzecz usług wspierających świadczonych w społeczności lokalnej, czyli w domu i w najbliższym otoczeniu osoby.
- Rozwój usług środowiskowych: obejmuje tworzenie i rozwijanie szerokiego zakresu usług takich jak opieka dzienna, wsparcie w aktywizacji zawodowej, pomoc społeczna, edukacja, ochrona zdrowia czy usługi dla osób z niepełnosprawnościami, dostosowanych do indywidualnych potrzeb.
- Zwiększenie autonomii: celem tego działania jest umożliwienie osobom decydowania o sobie i swoim życiu, a także zmniejszenie zależności od instytucji.

- Współpraca i lokalne plany: proces deinstytucjonalizacji wymaga współpracy różnych podmiotów, takich jak samorządy, organizacje pozarządowe i specjaliści. Kluczowe dla jego wdrażania są Lokalne Plany Deinstytucjonalizacji (LPDI), które wyznaczają kierunki rozwoju usług na poziomie lokalnym.
- Profilaktyka i prewencja: działania deinstytucjonalizacyjne mają również charakter prewencyjny i profilaktyczny, zapobiegając potrzebie umieszczenia osoby w instytucji.

Podsumowując, deinstytucjonalizacja to kompleksowy proces, który zmierza do stworzenia alternatywnych form wsparcia poza instytucjami opieki całodobowej, z poszanowaniem praw i potrzeb osób wymagających pomocy. Proces ten wiąże się z transformacją tradycyjnych form opieki. Co najważniejsze - nie oznacza on likwidacji instytucji opieki długoterminowej, ale raczej poszukiwanie równowagi pomiędzy różnorodnymi formami wsparcia. Kluczowe w jego realizacji jest współdziałanie z samorządami, organizacjami społecznymi oraz inwestowanie w rozwój kompetencji pracowników, którzy będą świadczyć usługi w lokalnych społecznościach. Wdrażanie deinstytucjonalizacji powinno więc być procesem przemyślanym, opartym na potrzebach i wyborach samych obywateli, z uwzględnieniem różnorodnych grup i ich specyficznych potrzeb.

II 3. Piecza zastępcza

II 3.1. Wprowadzenie

Rodzina jest podstawowym i najważniejszym środowiskiem życia oraz wychowania dziecka. To właśnie w niej kształtują się podstawowe wartości, postawy i umiejętności społeczne. Jednak w sytuacjach, gdy rodzina napotyka trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich obowiązków opiekuńczo-wychowawczych, konieczne jest zapewnienie jej odpowiedniego wsparcia ze strony instytucji publicznych. Pomoc ta ma na celu wzmocnienie rodziny naturalnej i stworzenie warunków do przywrócenia jej prawidłowego funkcjonowania. Dopiero gdy wykorzystane zostaną wszystkie dostępne formy wsparcia, a dziecko nadal przebywa w środowisku zagrażającym jego życiu lub rozwojowi, zastosowanie znajduje instytucja pieczy zastępczej – jako forma czasowego zabezpieczenia dobra dziecka i zapewnienia mu bezpiecznego, wspierającego otoczenia.

Zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W powiecie nowotomyskim zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomysku, do którego należy m.in.: prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, poradnictwo specjalistyczne, zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą oraz organizacja szkoleń i warsztatów.

Pieczna zastępcza może przybierać różne formy. Wyróżnia się przede wszystkim:

- rodzinną pieczę zastępczą, która jest realizowana przez rodziny zastępcze lub rodzinne domy dziecka,
- instytucjonalną pieczę zastępczą, prowadzoną przez placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne lub interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

System pieczy zastępczej ma na celu w szczególności:

- zaspokoić podstawowe potrzeby dziecka, w tym o charakterze bytowym, zdrowotnym, emocjonalnym, edukacyjnym i kulturalnym,
- zapewnić dziecku warunki powrotu do rodziców, gdy będą oni zdolni do podjęcia swoich obowiązków,
- przygotować małoletniego do samodzielnego życia, zgodnie z zasadami etycznymi i społecznymi.

II 3.2. Diagnoza systemu pieczy zastępczej na terenie powiatu nowotomyskiego

Zestawiając dane o dzieciach skierowanych do pieczy zastępczej w latach 2022-2024 można zauważyć, że najwięcej dzieci jest umieszczane w rodzinach zastępczych niezawodowych (łącznie 77 dzieci w ciągu trzech lat), a niewiele mniej w rodzinach spokrewnionych (łącznie 73 dzieci).

W gminach Nowy Tomyśl, Opalenica i Zbąszyń rośnie liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zlokalizowanych na terenie tych gmin, w tym dzieci pochodzących zarówno z lokalnych środowisk, jak i z innych części kraju.

Na terenie powiatu nowotomyskiego najwięcej jest rodzin zastępczych spokrewnionych.

W ostatnich trzech latach zwiększyła się o 21% liczba ogółem rodzin zastępczych zarówno niezawodowych, jak i spokrewnionych, które funkcjonują w powiecie nowotomyski.

Tabela 9. Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2022-2024

Gmina	w latach		
	2022	2023	2024
Nowy Tomyśl	30	22	30
Opalenica	25	26	30
Zbąszyń	9	12	16
Lwówek	8	7	4
Kuślin	7	12	12
Miedzichowo	6	6	11
Razem	85	85	103

Źródło: PCPR

W latach 2022–2024 liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu nowotomyskiego uległa istotnym zmianom. W roku 2022 wsparciem objęto łącznie 85 osób, natomiast w roku 2023 liczba ta utrzymała się na tym samym poziomie. Dopiero rok 2024 przyniósł wyraźny wzrost – do 103 wychowanków, co oznacza zwiększenie o 18 osób względem dwóch poprzednich lat.

Najwyższe wartości odnotowano w gminach Nowy Tomyśl i Opalenica, które w 2024 r. wykazały wzrost do poziomu 30 wychowanków każda. Na uwagę zasługuje także systematyczny wzrost liczby dzieci w gminach Zbąszyń, Kuślin i Miedzichowo, przy czym szczególnie wyraźny jest przypadek Miedzichowa (z 6 w 2022 r. do 11 w 2024 r.). Jediną gminą, w której wystąpił trend spadkowy, jest Lwówek – z 8 wychowanków w 2022 r. do zaledwie 4 w 2024 r. Dane te wskazują na rosnące zapotrzebowanie na rodzinną pieczę zastępczą w większości gmin oraz na zwiększające się obciążenie systemu.

Tabela 10. Liczba rodzin zastępczych z podziałem na gminy z terenu powiatu nowotomyskiego w latach 2022-2024

Gmina	w latach		
	2022	2023	2024
Nowy Tomyśl	16	14	23
Opalenica	18	19	19
Zbąszyń	9	8	12
Lwówek	2	3	3
Kuślin	6	7	7
Miedzichowo	3	3	6
Razem	54	54	70

Źródło: PCPR

Na podstawie danych z tabeli można stwierdzić, że w latach 2022–2024 liczba rodzin zastępczych w powiecie nowotomyskim początkowo utrzymywała się na stałym poziomie (po 54 rodziny w latach 2022–2023), natomiast w 2024 roku wyraźnie wzrosła do 70. Największy przyrost zanotowano w gminach: Nowy Tomyśl (z 14 do 23 rodzin), Miedzichowo (z 3 do 6) oraz Zbąszyń (z 8 do 12). Oznacza to, że rok 2024 był okresem dynamicznego rozwoju systemu pieczy zastępczej, najprawdopodobniej w odpowiedzi na zwiększające się potrzeby opiekuńcze w powiecie. W gminach Opalenica, Lwówek i Kuślin liczba rodzin zastępczych pozostała stabilna, co sugeruje brak nowych rodzin w tych obszarach, ale jednocześnie brak ich rezygnacji. Ogólny wzrost liczby rodzin zastępczych w powiecie stanowi pozytywny sygnał wskazujący na wzrost zaangażowania mieszkańców w pełnienie tej funkcji.

Tabela 11. Liczba rodzin zastępczych według form w latach 2022-2024

Rok	Spokrewnione	Niezawodowe	Zawodowe	Zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	Zawodowa specjalistyczna	Ogółem
2022	26	23	3	1	1	54
2023	28	22	3	1	0	54
2024	35	30	4*	1**	0	70

* rodzina pełniła funkcję do października 2024 r.

** rodzina pełniła funkcję do kwietnia 2024 r.

Źródło: PCPR

Analiza danych z tabeli wskazuje na systematyczny wzrost liczby rodzin zastępczych spokrewnionych oraz niezawodowych w badanym okresie. W 2022 roku funkcjonowało 26 rodzin spokrewnionych i 23 niezawodowe, natomiast w 2024 roku liczby te wzrosły odpowiednio do 35 i 30. Oznacza to, że obie formy pozostają dominujące w strukturze pieczy zastępczej, a ich stały przyrost wskazuje na to, że są najczęściej wybierane i najłatwiejsze do pozyskania.

Liczba rodzin zawodowych pozostaje niska, jednak stabilna – 3 w latach 2022–2023 oraz 4 w roku 2024. Rodzina pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego funkcjonowała w przedstawionym okresie w każdym roku, jednak w kwietniu 2024 r. uległa rozwiązaniu. Rodzina zawodowa specjalistyczna funkcjonowała w latach 2022–2023, natomiast w 2024 r. także uległa rozwiązaniu. Wskazuje to, że bardziej wymagające formy pieczy zawodowej są trudne do utrzymania, a ich liczba nie zwiększa się mimo zapotrzebowania.

Na terenie powiatu nowotomyskiego nie funkcjonują własne placówki opiekuńczo-wychowawcze. W związku z tym dzieci wymagające takiego wsparcia są kierowane do placówek zlokalizowanych w innych częściach kraju, w których dostępne są wolne miejsca.

Tabela 12. Liczba dzieci przybywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2022-2024

Gmina	w latach		
	2022	2023	2024
Nowy Tomyśl	13	10	10
Opalenica	0	0	0
Zbąszyń	1	1	1
Lwówek	6	6	6
Kuślin	1	1	2
Miedzichowo	2	2	1
Razem	23	20	20

Źródło: PCPR

W powiecie nowotomyskim nie funkcjonują placówki opiekuńczo-wychowawcze, co skutkuje kierowaniem dzieci wymagających instytucjonalnej formy pieczy do placówek poza powiatem. Liczba wychowanków umieszczonych w pieczy instytucjonalnej nieznacznie zmalała z 23 osób w 2022 roku do 20 osób w latach 2023 i 2024. Z danych wynika, że większość dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej pochodzi

głównie z dwóch gmin: Nowy Tomyśl oraz Lwówek. W gminie Opalenica w całym badanym okresie nie odnotowano żadnego dziecka przebywającego w tej formie opieki. Informacje te wskazują, że system pieczy rodzinnej w powiecie przejmuje znaczną część opieki nad dziećmi, co ogranicza konieczność kierowania ich do placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 13. Liczba usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych objętych świadczeniem i wysokość wypłacanych środków finansowych w latach 2022-2024

Rodzaj świadczenia	2022	2023	2024
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	43 668,00 zł	27 054,00 zł	35 491,00 zł
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	54 876,00 zł	12 893,00 zł	9 996,00 zł
Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	2 000,00 zł	10 811,00 zł	5 348,00 zł
Liczba świadczeń ogółem	85	49	58
Kwota świadczeń	100 544,00 zł	50 758,00 zł	50 835,00 zł

Źródło: PCPR

Dane z tabeli wskazują na znaczące wahania w liczbie i wysokości świadczeń przyznawanych osobom usamodzielnianym z rodzin zastępczych w latach 2022–2024. W 2022 roku odnotowano najwyższą liczbę świadczeń (85) oraz największą ich łączną wartość (100 544 zł). W 2023 roku nastąpił wyraźny spadek obu wskaźników, niemal o połowę. W 2024 roku odnotowano ponowny wzrost, jednak poziom udzielonego wsparcia nadal pozostawał niższy niż w roku 2022.

Zmiany świadczą o dużej zmienności liczby osób kończących pobyt w pieczy rodzinnej oraz różnicach w kwalifikowaniu do poszczególnych form wsparcia. Największe środki kierowane są regularnie na pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, co wskazuje, że to właśnie ten rodzaj świadczeń jest najczęściej wykorzystywany przez wychowanków.

Tabela 14. Liczba usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych objętych świadczeniem i wysokość wypłacanych środków finansowych w latach 2022-2024

Rodzaj świadczenia	2022	2023	2024
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	14 680,00 zł	9 957,00 zł	18 685,00 zł
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	19 599,00 zł	17 936,00 zł	9 991,00 zł
Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	-	-	-
Liczba świadczeń ogółem	29	17	27
Kwota świadczeń	34 279,00 zł	27 893,00 zł	28 676,00 zł

Źródło: PCPR

W przypadku wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych zarówno liczba świadczeń, jak i wysokość wypłacanych środków pozostawały na względnie stabilnym poziomie. Liczba świadczeń kształtowała się w przedziale od 17 do 29, natomiast roczne wartości wypłat utrzymywały się w granicach 27-34 tys. zł.

Brak świadczeń na zagospodarowanie w formie rzeczowej przez cały okres wskazuje, że ta forma wsparcia nie była stosowana – najprawdopodobniej z powodu braku wniosków lub niespełniania warunków. Największą część środków corocznie stanowi pomoc pieniężna na usamodzielnienie, choć w 2024 r. jej suma spadła w porównaniu do lat poprzednich. Stabilność danych może wynikać z ograniczonej liczby dzieci przebywających w pieczy instytucjonalnej.

Od 1 października 2023 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyślu jako partner, wspólnie z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej (lider) oraz 8 powiatami województwa wielkopolskiego (partner) realizuje projekt pn. „Wsparcie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w podregionie leszczyńskim”. Projekt realizowany będzie do 30 czerwca 2029 r. Projekt jest finansowany ze środków Programu „Fundusze Europejskie dla Wielkopolski na lata 2021-2027” w ramach działania 6.15 Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej. Celem projektu jest zwiększenie dostępności i poszerzenie zakresu usług wspierających dla 566 osób tj. dzieci i młodzieży przebywających w pieczy zastępczej oraz poszerzenie współpracy w ramach 9 powiatowych systemów pieczy zastępczej i ich 90 pracowników, realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

II 4. Osoby z niepełnosprawnościami

System działań wspierających osoby z niepełnosprawnościami to z jednej strony ramy prawne, które realizują poszczególne instytucje, natomiast z drugiej konkretni ludzie oraz wdrażanie istniejących przepisów jak i monitoring i ewaluacja prowadzonych działań. System wsparcia to także konieczność tworzenia określonych programów i strategii działania, odpowiadających na sygnalizowane potrzeby grupy osób, wyznaczających cele do osiągnięcia oraz współpraca pomiędzy różnymi podmiotami zaangażowanymi w ich realizację. W Polsce funkcjonuje wielostopniowy i wielosektorowy system instytucji publicznych świadczących wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami. Swoim zakresem działania obejmuje on praktycznie wszystkie sfery życia tych osób, co powinno skutecznie zaspokajać potrzeby tej kategorii osób i zapewniać ich dobre funkcjonowanie w społeczeństwie. Celem działań wspierających jest wzmocnienie zachowanych sprawności, zapewnienie warunków samorealizacji i doskonalenie sposobów radzenia sobie z ograniczeniami wynikającymi ze stanu zdrowia.

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy². Od 1 stycznia 1998 r. podstawą do uznania osoby za niepełnosprawną jest wyłącznie orzeczenie

² Zgodnie z definicją w art. 2 pkt 10 ustawy dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 913 z późn. zm.).

o niepełnosprawności lub orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności wydane przez powiatowy lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności lub orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Orzeczenia innych organów, wydane po 31 grudnia 1997 r. nie stanowią podstawy do uznania osoby za niepełnosprawną w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Orzeczenia o zaliczeniu do grupy inwalidzkiej, wydane przed 1 stycznia 1998 r., traktuje się na równi z odpowiednim orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności tylko jeżeli są nadal ważne.

W polskim prawie istnieje szereg instytucji, które oferują pomoc dla osób z niepełnosprawnościami - finansową i niefinansową.

Dofinansowania dla osób z niepełnosprawnościami realizowane są głównie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, aczkolwiek można je łączyć z innymi formami wsparcia (na określonych warunkach). Osoby z niepełnosprawnościami mogą uzyskać wsparcie także z ramienia takich instytucji, jak:

- Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) / Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR), czyli OPS, który wykonuje zadania Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie w miastach na prawach powiatu;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR).

II 4.1. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Do podstawowych zadań Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności (PZON) należy w szczególności:

- prowadzenie postępowań w zakresie wydawania orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności oraz o wskazaniach do ulg i uprawnień,
- wydawanie legitymacji dokumentującej niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności,
- wydawanie kart parkingowych osobom niepełnosprawnym oraz placówkom uprawnionym do uzyskania karty parkingowej.

Liczba przyjętych do PZON w Nowym Tomyślu wniosków w sprawie wydania orzeczenia o niepełnosprawności rośnie (o 22% w ciągu ostatnich pięciu lat). Od 2021 r. nieustannie wzrasta liczba wydanych orzeczeń (o 22%).

Lata 2020-2021 były zbliżone do siebie pod względem ilości wniosków oraz załatwianych w Zespole spraw. Natomiast po odwołaniu stanu epidemii i wprowadzeniu stanu zagrożenia epidemicznego w maju 2022 roku ponownie odnotowano wzrost wpływających do Zespołu wniosków. Przepisy wydłużające ważność orzeczeń i kart parkingowych na mocy ustawy covidowej obowiązywały do połowy 2023 roku, więc wskaźnik wzrostu nie był bardzo gwałtowny. Natomiast w III kwartale 2024 r. nastąpił znaczący wzrost wniosków o wydanie orzeczenia. Klienci, którzy do tej pory korzystali na mocy ustawy z wydłużenia orzeczeń do 30.09.2024 r., zostali zobligowani do tego, aby te wnioski złożyć.

Należałoby jeszcze wyjaśnić w tym punkcie różnicę większej liczby wydanych orzeczeń nad liczbą przyjętych wniosków w 2023 roku. Sytuacja ta wynika z faktu, iż na początku roku orzekane są jeszcze wnioski z roku poprzedniego.

Tabela 15. Dane liczbowe obrazujące działalność Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba przyjętych do zespołu wniosków w sprawie wydania orzeczenia	1455	1462	1636	1697	1822
Liczba wydanych orzeczeń	1447	1390	1558	1711	1669
Liczba wydanych legitymacji	505	674	791	826	898
Liczba wydanych kart parkingowych	701	517	586	674	676

Źródło: Raporty o stanie powiatu nowotomyskiego

II 4.2. Warsztaty Terapii Zajęciowej

Warsztat Terapii Zajęciowej (WTZ) - oznacza wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę stwarzającą osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Powiat nowotomyski przeznacza środki własne oraz środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na działalność warsztatów terapii zajęciowej funkcjonujących na terenie powiatu. Warsztaty prowadzone są przez organizacje pozarządowe (fundacja, stowarzyszenie). Wysokość środków na działalność WTZ uwarunkowana jest wysokością środków otrzymanych w danym roku z PFRON.

Na terenie powiatu nowotomyskiego prowadzą działalność dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej:

1. WTZ w Zbąszyniu prowadzony przez Społeczną Fundację Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym, (rehabilitacja odbywa się w pracowniach: gospodarstwa domowego, krawiecko-hafciarskiej, plastycznej, komputerowej, modelarskiej, ogrodniczej, artystycznej i aktywności twórczej);
2. WTZ w Grońsku prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, Koło w Lwówku (rehabilitacja odbywa się w pracowniach: gospodarstwa domowego, komputerowo-introligatorskiej, hafciarsko-krawiecko-tkackiej, plastyczno-artystycznej, stolarskiej, edukacyjno-terapeutycznej, wikliniarsko-ogrodniczej, gospodarczej).

W latach 2022-2024 o 8% wzrosła liczba uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej prowadzonych na terenie powiatu nowotomyskiego.

Łączna kwota wydatkowana na działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej działających w powiecie stale rośnie (wzrost o 43% w badanym okresie). W tym większość stanowi kwota dofinansowania ze środków PFRON.

Tabela 16. Warsztaty Terapii Zajęciowej na terenie powiatu nowotomyskiego w latach 2022-2024

WTZ	Rok	Liczba uczestników	Kwota dofinansowania z PFRON (zł)	Kwota dotacji z powiatu (zł)	Łączna kwota działalności (zł)
Zbąszyń	2022	39	988 706,63	112 217,00	1 100 923,63
Zbąszyń	2023	39	1 143 337,29	127 817,00	1 271 154,29
Zbąszyń	2024	40	1 344 007,82	149 761,00	1 493 768,82
Grońsko	2022	35	894 943,00	99 439,00	994 382,00
Grońsko	2023	35	1 032 360,00	114 707,00	1 147 067,00
Grońsko	2024	40	1 347 840,00	149 761,00	1 497 601,00
Razem	2022	74	1 883 649,63	211 656,00	2 095 305,63
Razem	2023	74	2 175 697,29	242 524,00	2 418 221,29
Razem	2024	80	2 691 847,82	299 522,00	2 991 369,82

Źródło: Raporty o stanie powiatu nowotomyskiego

II 4.3. Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Zbąszyniu

Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Zbąszyniu (SOSW) to publiczna placówka oświatowa, której organem prowadzącym jest Powiat Nowotomyski. Zgodnie ze Statutem SOSW przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz sprzężeniami od 7 do 24 roku życia oraz niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim od 7 do 25 roku życia. Celem pracy SOSW jest wszechstronne przygotowanie młodych ludzi do jak najbardziej samodzielnego i aktywnego funkcjonowania w społeczeństwie.

SOSW zapewnia wychowankom całodobową opiekę, warunki do nauki i wychowania oraz rozwijanie zainteresowań i uzdolnień. W strukturze placówki funkcjonują: szkoła podstawowa, szkoła przysposabiająca do pracy, oddziały rewalidacyjno-wychowawcze dla uczniów z głęboką niepełnosprawnością intelektualną oraz grupy wychowawcze (internat).

W szkole prowadzone są zajęcia rewalidacyjne: korygujące wady mowy, korekcyjne wad postawy, dydaktyczno-wyrównawcze, arteterapia i muzykoterapia.

Opiekę nad uczniami sprawuje wykwalifikowana kadra, w tym pedagodzy, nauczyciele, wychowawcy, psycholog, pedagog szkolny, logopeda i pielęgniarka.

Przy SOSW działa Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Przyjaciół „Radość życia”, które wspiera działalność placówki. Stowarzyszenie pozyskuje środki finansowe na organizowanie cyklicznych imprez kulturalnych o zasięgu wojewódzkim, takich jak konkurs plastyczny „Pisanki, kraszanki, jajka malowane”, Przegląd Zespołów Artystycznych, Festiwal Piosenki i Tańca, Mikołajkowy Turniej Sprawności Fizycznej. W ramach Stowarzyszenia prowadzone są zajęcia pozalekcyjne z hipoterapii i bowlingu.

II 4.4. Ośrodek Rehabilitacyjno - Edukacyjno - Wychowawczy w Sielinku

Ośrodek Rehabilitacyjno - Edukacyjno - Wychowawczy w Sielinku (OREW) jest prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym. Jest to specjalistyczna placówką przeznaczoną dla dzieci i młodzieży wymagających kompleksowego, interdyscyplinarnego wsparcia dostosowanego do potrzeb.

OREW zapewnia każdemu wychowankowi zindywidualizowaną pracę dostosowaną do możliwości i potrzeb. Wychowankowie funkcjonują w małych grupach (nie klasach), mają też zajęcia indywidualne. Dodatkowo, w procesie edukacyjnym wykorzystuje się nowoczesne metody kształcenia, dzięki którym wszechstronnie usprawnia się dziecko i umożliwia mu wsparcie funkcjonowania na wielu codziennych płaszczyznach, przygotowując do życia w społeczeństwie.

W OREW nacisk kładziony jest na rozpoznawanie i realizowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych oraz edukacyjnych każdego wychowanka z uwzględnieniem ich możliwości, a także rozbudzanie i wspieranie ich zainteresowań. Placówka zapewnia miejsca do pracy indywidualnej i specjalistycznej z wychowankami. Kładziony jest też nacisk na wielowymiarową współpracę rodziny wychowanka z ośrodkiem i zatrudnionymi w nim specjalistami. Rodzinie zapewnia się profesjonalne wsparcie, jeśli np. występują trudności wychowawcze. Pomaga jej się też przy okazji kontaktów z innymi placówkami, ze służbą zdrowia, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, etc. Współpraca rodziny z ośrodkiem może trwać także po opuszczeniu tejże placówki przez wychowanka.

Wychowankami OREW mogą zostać:

- dzieci od trzeciego roku życia z uwagi na istniejące opóźnienia wymagające wczesnej interwencji bądź wczesnego wspomagania rozwoju, przyjmowane są do OREW i realizują tam zajęcia na podstawie wydanej opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju,
- dzieci i młodzież (do 25. roku życia) z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, którzy nie są uczniami żadnych szkół, zamiast tego realizują zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze w OREW, na podstawie wydanego orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno - wychowawczych (zajęć realizowanych grupowo lub podczas pracy indywidualnej),
- dzieci i młodzież (do 25. roku życia) z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym z istniejącymi niepełnosprawnościami sprzężonymi (w tym z zaburzeniami ze spektrum autyzmu), którzy wymagają kształcenia specjalnego na podstawie wydanego orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

II 4.5. Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych powołana została przez Starostę Nowotomyskiego dnia 18 lipca 2024 roku na czteroletnią kadencję, w latach 2024–2028. To gremium jest organem opiniodawczo-doradczym. Do zakresu działania powiatowych rad należy:

- inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej

- osób niepełnosprawnych, realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ocena realizacji programów,
- opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

II 4.6. Rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami

Rehabilitacja społeczna to proces mający na celu włączenie osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne poprzez rozwijanie ich zaradności osobistej, umiejętności samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie oraz likwidację barier. Działania te obejmują kształtowanie właściwych postaw społecznych, organizowanie aktywności sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej, turystycznej, a także wspieranie dostępu do usług tłumacza języka migowego.

Powiat Nowotomyski poprzez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyślu realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, polegające na wsparciu osób z niepełnosprawnościami poprzez udzielanie dofinansowań ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do zadań:

- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych.

Tabela 17. Środki z PFRON na rehabilitację społeczną w latach 2022-2024

Rok	Kwota otrzymana (zł)
2022	1 081 819,00
2023	1 159 984,00
2024	1 499 684,00

Źródło: PCPR

Osoby z niepełnosprawnościami otrzymują także wsparcie poprzez korzystanie z dofinansowań ze środków PFRON w ramach programu „Aktywny samorząd”, którego głównym celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Ponadto, Powiat Nowotomyski aktywnie przystępuje do programów fakultatywnych, których celem jest wzrost niezależności, ułatwienie aktywności zawodowej i społecznej i jakości wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami (np. Program wyrównywania różnic między regionami III).

II 5. Ochrona zdrowia

II 5.1. Wprowadzenie

System ochrony zdrowia w Polsce to zorganizowany zespół instytucji i osób, którego celem jest zapewnienie opieki zdrowotnej mieszkańcom kraju. Opieka ta opiera się głównie na modelu ubezpieczeniowym, gdzie Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) finansuje świadczenia zdrowotne. Obywatele opłacają składki zdrowotne, a NFZ jako płatnik, odpowiada za finansowanie leczenia i refundację leków.

System ochrony zdrowia współtworzą:

- podmioty lecznicze, zajmujące się bezpośrednio leczeniem pacjentów (np. przychodnie podstawowej opieki zdrowotnej, szpitale, zakłady opiekuńczo-lecznicze),
- pracujące w tych podmiotach osoby wykonujące zawody medyczne (m.in. lekarze, pielęgniarki, ratownicy medyczni),
- różne instytucje administracji publicznej i inne podmioty prywatne (np. apteki).

Za organizację i sprawne funkcjonowanie systemu zdrowia odpowiada Minister Zdrowia, wspierany przez wyspecjalizowane urzędy odpowiadające za m.in. płacenie za udzielone świadczenia (Narodowy Fundusz Zdrowia), dopuszczanie produktów na rynek (Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych), kontrolę prowadzonej działalności (m.in. Państwowa Inspekcja Farmaceutyczna i Państwowa Inspekcja Sanitarna). Jednocześnie Rzecznik Praw Pacjenta czuwa, by wszyscy uczestnicy systemu ochrony zdrowia dbali o przestrzeganie praw pacjenta.

Świadczenia opieki zdrowotnej (np. leki, badania diagnostyczne, zabiegi) są finansowane (w całości lub w części) ze środków publicznych lub bezpośrednio przez pacjenta. Środki publiczne pochodzą głównie ze składek zdrowotnych odprowadzanych przez przedsiębiorców, a także z m.in. wynagrodzeń pracowników. Przekazywane są one do Narodowego Funduszu Zdrowia, które finansuje za nie świadczenia w podmiotach leczniczych. Podstawowym zadaniem organów administracji jest zapewnienie dostępu do finansowanych przez nie świadczeń na równych zasadach.

II 5.2. Placówki ochrony zdrowia na poziomie powiatu

Służba zdrowia w powiecie nowotomyskim opiera się na realizacji zadań podmiotów pełniących funkcje opieki zdrowotnej. W Nowym Tomyślu będącym miastem powiatowym, zlokalizowany jest Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. doktora Kazimierza Hołogi. Strukturę organizacyjną SP ZOZ tworzy pion działalności podstawowej oraz pion administracyjny. Zakład wykonuje działalność leczniczą w następujących rodzajach zakładów leczniczych:

- stacjonarne świadczenia zdrowotne, w ramach których funkcjonuje szpital powiatowy,
- stacjonarne świadczenia zdrowotne inne niż szpitalne, w ramach których funkcjonuje Zakład Opiekuńczo – Leczniczy,
- ambulatoryjne świadczenia zdrowotne, w ramach których funkcjonuje Zespół Lecznictwa Ambulacyjnego.

II 5.3. Dostępne formy pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w powiecie nowotomyskim

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Zespołu Lekarza Rodzinnego „Panaceum” oferuje bezpłatną pomoc, udzielając porad psychiatrycznych i psychologiczno-diagnostycznych. Lekarze POZ współpracujący z Poradniami Zdrowia Psychicznego, kierują do nich pacjentów i przekazują materiały informacyjne przygotowane przez różne instytucje w ramach akcji rozwiązywania problemów psychologicznych i psychiatrycznych, leczenia uzależnień i wspierania pacjentów w procesie zdrowienia.
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyślu świadczy wsparcie osobom w sytuacjach kryzysowych z terenu powiatu nowotomyskiego, bez względu na dochód. Zatrudnieni specjaliści m.in. psycholog, radca prawny, pracownik socjalny udzielają nieodpłatnych porad. Psycholog PCPR prowadzi również terapię psychologiczną (terapię indywidualną, par). Działania te realizowane są stacjonarnie w siedzibie instytucji, zdalnie, a w sytuacjach kryzysowych także w miejscu zamieszkania klienta.
3. Grupa wsparcia dla osób potrzebujących wsparcia Klub „Pomocna Dłoń” prowadzona przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyślu, działalność grupy nastawiona jest na wsparcie osób chorych w powrocie do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.
4. Centrum Opieki Zdrowotnej SANITATIS Sp. z o.o. – Poradnia Zdrowia Psychicznego dla dzieci oraz Oddział Dzienny Psychiatryczny Rehabilitacyjny dla Dzieci – jest strukturą organizacyjną o zasięgu krajowym którego celem jest zorganizowanie i koordynacja bezpłatnej medycznej i społecznej sieci wsparcia dla osób małoletnich, będących w kryzysie psychicznym, zagrożonych problemami psychicznymi lub chorujących na zaburzenia natury psychicznej, w przyjaznym środowisku ich życia (bez konieczności pobytu na oddziałach szpitalnych zamkniętych), świadczona pomoc nie wymaga skierowania. Wsparcie mogą uzyskać dzieci oraz młodzież do 18 roku życia. Działania placówki nastawione są na kompleksową diagnostykę i profesjonalne leczenie związane z szeroko pojętym zdrowiem psychicznym. W ramach COZ Sanitatis funkcjonuje:
 - oddział dzienny psychiatryczno – rehabilitacyjny dla dzieci i młodzieży,
 - zintegrowane świadczenia medyczne, którymi zajmują się lekarz psychiatra, psychodolży/psychoterapeuci pracujący na rzecz placówki.
5. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Nowym Tomyślu, której działanie opisano w rozdziale II 10.
6. Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Tomyślu – oferuje osobom z zaburzeniami psychicznymi pomoc w zakresie doradztwa i pośrednictwa zawodowego. Ponadto tworzone są indywidualne plany działania, które zawierają zadania do samorealizacji, związane z poszukiwaniem pracy oraz doradztwem zawodowym.
7. Poradnia Leczenia Uzależnień w Nowym Tomyślu prowadzona przez Stowarzyszenie Centrum Zdrowia i Edukacji „Primum Vivere” wspiera osoby uzależnione od różnego rodzaju substancji psychoaktywnych, a także zachowań. Wsparcie mogą otrzymać także osoby bliskie i rodziny osób z problemem

uzależnienia. W ofercie m.in. sesje psychoterapii indywidualnej, grupowej, a także wizyty lekarskie (lekarz psychiatra).

8. Poradnia Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży prowadzona przez Centrum Zdrowia i Edukacji „Primum Vivere” obejmuje wsparciem dzieci, młodzież (również po ukończeniu 18 roku życia) oraz ich rodziny, a także osoby z najbliższego otoczenia. Wizyty są bezpłatne i nie wymagają skierowania. Głównym celem poradni jest kompleksowa opieka nad pacjentem, dlatego obszarem oferowanej pomocy są m.in. porady psychologiczne, psychoterapia indywidualna, koordynowana opieka środowiskowa oraz wsparcie dla bliskich małoletnich pacjentów. Doświadczenie specjalistów w pracy z dziećmi/młodzieżą pozwala już na początkowym etapie rozpoznać problem, udzielić odpowiedniego wsparcia oraz dobrać właściwe narzędzie do pracy.

II 6. Bezrobocie

II 6.1. Wprowadzenie

Pojęcie osoby bezrobotnej oznacza osobę niezatrudnioną, nieprowadzącą działalności gospodarczej i niewykonującą innej pracy zarobkowej, która jest zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy). Bardzo rozbudowaną i szczegółową definicję terminu „bezrobotny” określono w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. z 2025 r., poz. 620), która obowiązuje od 1 czerwca 2025 r.

Można zauważyć, że zjawisko bezrobocia, zwłaszcza długotrwałego, przekłada się na wiele negatywnych zjawisk społecznych, jak w szczególności: pauperyzacja osób i rodzin, utrata statusu społecznego oraz kwalifikacji zawodowych, marginalizacja, obniżenie samooceny i wiary we własne siły, konflikty rodzinne, problemy natury psychicznej, niewykorzystany potencjał ludzki, a w niektórych przypadkach bezdomność, alkoholizm czy narkomania.

Zadania w zakresie aktywności zawodowej, wspierania zatrudnienia oraz rynku pracy realizowane w powiecie zostały szczegółowo określone w art. 38 ustawy z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia.

Główną jednostką organizacyjną, za pomocą której władze powiatu realizują swoje zadania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, jest Powiatowy Urząd Pracy, który zajmuje się wspieraniem zatrudnienia i aktywności zawodowej na poziomie powiatu. Jego głównym zadaniem jest pomaganie osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu zatrudnienia, a także wspieranie pracodawców w pozyskiwaniu pracowników. Powiatowe Urzędy Pracy prowadzą rejestrację bezrobotnych, organizują szkolenia, staże i prace interwencyjne, a także udzielają poradnictwa zawodowego.

II 6.2. Diagnoza zjawiska bezrobocia na terenie powiatu nowotomyskiego

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie nowotomyskim spadła w 2024 r. do poziomu sprzed dwóch lat i wynosi obecnie 2,2%, czyli znacząco mniej niż stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce oraz mniej, niż w województwie wielkopolskim.

Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w PUP w Nowym Tomyślu wykazuje wahania na przestrzeni ostatnich trzech lat natomiast biorąc pod uwagę tylko lata krańcowe widać spadek o 3,48%.

Znaczący odsetek stanowią osoby:

- długotrwale bezrobotne zarejestrowane ponad 12 miesięcy w rejestrze bezrobotnych (ponad 1/3), a ich liczba stale wzrasta,
- do 30 roku życia (ok. 1/3),
- powyżej 50 roku życia (ok. 1/4).

Od lat ponad połowa ogółu osób zarejestrowanych w PUP w Nowym Tomyślu jako bezrobotni to kobiety (w 2024 r. było to rekordowe 57,22%).

Tabela 18. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2022-2024 (stan na 31.12. odpowiednio 2022, 2023 i 2024 r.)

	2022	2023	2024
Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce	5,2%	5,1%	5,1%
Stopa bezrobocia rejestrowanego w woj. wielkopolskim	2,9%	3,0%	3,0%
Stopa bezrobocia rejestrowanego powiecie nowotomyskim	2,2%	2,5%	2,2%
Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w PUP w Nowym Tomyślu, w tym:	746	826	720
– osoby długotrwale bezrobotne zarejestrowane ponad 12 miesięcy w rejestrze bezrobotnych	32,31% (241 osób)	33,41% (276 osób)	36,81% (265 osób)
– osoby z niepełnosprawnościami	7,0% (52 osoby)	6,54% (54 osoby)	6,25% (45 osób)
– do 30 roku życia	222 osoby (29,8% zarejestrowanych)	280 osób (33,9% zarejestrowanych)	214 osób (29,7% zarejestrowanych)
– powyżej 50 roku życia	179 osób (23,99% zarejestrowanych)	211 osób (25,54% zarejestrowanych)	182 osoby (25,3% zarejestrowanych)
– kobiety	420 (56,3%)	459 (55,56%)	412 (57,22%)
– mężczyźni	326 (43,7%)	367 (44,44%)	308 (42,78%)

Źródło: Raporty o stanie powiatu nowotomyskiego

II 7. Oświata

System oświaty w Polsce obejmuje kształcenie w 8-letniej szkole podstawowej, a następnie w szkole ponadpodstawowej, takiej jak 4-letnie liceum ogólnokształcące, 5-letnie technikum lub 3-letnia branżowa szkoła I stopnia i 2-letnia branżowa szkoła II stopnia. Kształcenie w Polsce jest obowiązkowe do 18 roku życia, a edukacja przedszkolna jest obowiązkowa od 6 roku życia.

Polski system oświaty obejmuje szkolnictwo publiczne i niepubliczne:

- publiczne przedszkola, szkoły, placówki prowadzone są przez gminę/miasto/powiat, a finansowane przez państwo i samorząd terytorialny,
- niepubliczne przedszkola, szkoły i placówki prowadzone mogą być przez fundacje, stowarzyszenia, osoby fizyczne, spółki; mają swoje własne zasady rekrutacji i czasami są płatne.

Powiat Nowotomyski jest organem prowadzącym dla jednostek oświaty:

- Zespół Szkół nr 1 w Nowym Tomyślu,
- Zespół Szkół nr 2 w Nowym Tomyślu,
- Zespół Szkół Rolnicze Centrum Kształcenia Ustawicznego w Trzciance,
- Zespół Szkół nr 1 w Zbąszyniu,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Zbąszyniu,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Nowym Tomyślu.

W poniższych tabelach przedstawiono stan zatrudnienia we wszystkich jednostkach oświatowych organu prowadzącego w 2024 r. oraz wydatków budżetowych jednostek oświatowych za rok 2024.

Tabela 19. Liczba zatrudnionych na dzień 1.01.2024 r. oraz 31.12.2024 r. we wszystkich jednostkach oświatowych organu prowadzącego

Grupa zawodowa	Stan na 1.01.2024 r.		Stan na 31.12.2024 r.	
	w osobach	w etatach	w osobach	w etatach
Administracja	23	17,2	22	16,2
Obsługa	68	62,25	69	63,75
Nauczyciele	323	287,25	331	287,84
Razem	414	366,7	422	367,79

Źródło: Raport o stanie powiatu nowotomyskiego

Tabela 20. Wydatki budżetowe jednostek oświatowych za rok 2024 z ujęciem dochodów i wydatków majątkowych (wykonanie)

Placówka	Wydatki 2024 (zł)	w tym inwestycje 2024 (zł)	Dochody (zł)
ZS nr 1 w Nowym Tomyślu	15 235 078,27	0,00	189 300,19
ZS nr 2 w Nowym Tomyślu	12 472 952,90	0,00	152 769,35
ZS nr 1 Zbąszyń	6 843 172,84	77 440,80	20 728,43
ZSRCKU Trzcianka	13 861 488,70	363 827,84	2 176 510,38
PPP Nowy Tomyśl	2 769 202,63	0,00	5 895,51
SOSW Zbąszyń	8 680 490,39	78 658,00	125 636,23

Źródło: Raport o stanie powiatu nowotomyskiego

II 8. Przemoc domowa

II 8.1. Wprowadzenie

System przeciwdziałania przemocy domowej w Polsce opiera się na kilku filarach: ustawodawstwie, Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030, procedurze „Niebieskie Karty”, działaniach interwencyjnych i prewencyjnych oraz pomocy dla osób uwięzianych w przemoc domową. Głównym aktem prawnym jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1673), która reguluje zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej i zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową. Na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy do zadań własnych powiatu w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia; zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

II 8.2. Diagnoza przemocy domowej w powiecie nowotomyskim

Na terenie całego powiatu nowotomyskiego dochodzi do przypadków przemocy domowej, o czym pośrednio świadczy fakt wszczynania procedury „Niebieskie Karty”. Jest to jednak zjawisko występujące nierównomiernie w poszczególnych gminach, co wiąże się z różnicami w liczbie ich mieszkańców.

Najczęściej do wszczynania procedury „Niebieskie Karty” dochodzi na terenie gminy Nowy Tomyśl, a najrzadziej w gminie Kuślin.

Największy przyrost wskaźników, a co za tym idzie zjawiska przemocy domowej, widać w gminie Nowy Tomyśl. Liczba zgłoszeń do Zespołu Interdyscyplinarnego wzrosła o 129%, liczba osób doznających przemocy domowej objętych wsparciem wzrosła o 244%, w tym dzieci o 875%. Natomiast liczba osób stosujących przemoc wzrosła w latach 2022-2024 o 148%. Przyrost występowania zjawiska przemocy domowej widać wyraźnie także w gminie Opalenica (wskaźnik zgłoszeń do ZI wzrósł o 87,5%, a osób doznających przemocy o 14%). W latach 2022-2024 liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” wzrosła w gminach Nowy Tomyśl (o 129%) i Opalenica (87,5%). W pozostałych gminach ten wskaźnik maleje.

Tabela 21. Osoby doznające przemocy i osoby stosujące przemoc oraz procedura „Niebieskie Karty” z podziałem na gminy Powiatu Nowotomyskiego w latach 2022-2024

Rok	Osoby doznające przemocy	W tym dzieci	Osoby stosujące przemoc	Wszczęte procedury NK	Osoby objęte wsparciem
Gmina Nowy Tomyśl					
2022	39	8	31	31	39
2023	77	40	50	50	77
2024	134	78	77	71	134
Gmina Kuślin					
2022	9	0	7	7	32
2023	15	7	5	5	23
2024	6	2	5	5	21
Gmina Lwówek					
2022	12	2	11	12	12
2023	9	1	9	8	9
2024	16	5	15	11	16
Gmina Miedzichowo					
2022	15	5	10	10	15
2023	9	7	7	7	9
2024	12	7	7	7	15
Gmina Opalenica					
2022	22	8	16	16	90
2023	18	12	24	24	64
2024	25	12	31	30	76
Gmina Zbąszyń					
2022	33	15	23	19	90
2023	40	19	25	18	106
2024	43	27	17	10	62

Źródło: OPS z terenu powiatu nowotomyskiego

II 8.3. Przeciwdziałanie przemocy domowej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyslu dążąc do ograniczenia zjawiska przemocy domowej realizuje następujące działania ukierunkowane na wsparcie osób doznających przemocy domowej oraz na pracę z osobami stosującymi przemoc:

- poradnictwo psychologiczne, socjalne, prawne,
- program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową,
- program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową,
- program terapeutyczny i pomocy psychologicznej dla osób doznających przemocy w rodzinie,
- mieszkanie treningowe,
- szkolenia kadry pomocy społecznej w zakresie udzielania pomocy rodzinom dotkniętym kryzysem,
- grupa wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej.

II 9. Współpraca z podmiotami ekonomii społecznej

II 9.1. Potencjał podmiotów ekonomii społecznej

Przez podmioty ekonomii społecznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 806) należy rozumieć:

- a) spółdzielnię socjalną,
- b) warsztat terapii zajęciowej i zakład aktywności zawodowej,
- c) centrum integracji społecznej i klub integracji społecznej,
- d) spółdzielnię pracy, w tym spółdzielnię inwalidów i spółdzielnię niewidomych, oraz spółdzielnię produkcji rolnej,
- e) organizację pozarządową, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1338), z wyjątkiem partii politycznych, europejskich partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców, samorządów zawodowych, fundacji utworzonych przez partie polityczne i europejskich fundacji politycznych,
- f) podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, 2 lub 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie³.

Na terenie powiatu nowotomyskiego lokalny sektor podmiotów ekonomii społecznej współtworzą przede wszystkim organizacje pozarządowe, takie jak stowarzyszenia rejestrowe, zwykłe, sportowe, uczniowskie kluby sportowe i fundacje, ochotnicze straże pożarne i koła gospodyń wiejskich. Zakres działań statutowych lokalnego sektora pozarządowego obejmuje cele ze sfery kultury, sztuki, sportu, rekreacji, promocji i rozwoju regionu, ekologii, turystyki, integracji mieszkańców, a także działań na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Działania tych podmiotów są adresowane do wielu grup społecznych - od dzieci, po ogół mieszkańców, kobiet, seniorów i osób w kryzysie.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, kierunki współpracy Powiatu Nowotomyskiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 niniejszej ustawy, wyznacza coroczny program współpracy, przyjmowany uchwałą Rady Powiatu Nowotomyskiego.

II 9.2. Powiatowa Rada Działalności Pożytku Publicznego

Na terenie powiatu działa Powiatowa Rada Działalności Pożytku Publicznego powołana na mocy uchwały nr XXII/153/2016 Rady Powiatu Nowotomyskiego z dnia 19 października 2016 r. w sprawie określenia trybu powoływania członków oraz organizacji i trybu działania Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego.

Rada Działalności Pożytku Publicznego w Nowym Tomysku to organ konsultacyjny

³ Są to: 1) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;

2) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;

4) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1488 oraz z 2025 r. poz. 28, 620 i 769), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

i opiniodawczy, który odgrywa istotną rolę we współpracy między administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi. Rada ma na celu wzmacnianie dialogu społecznego i wspieranie sektora pozarządowego w gminie.

Główne zadania Rady:

- opiniowanie projektów uchwał i aktów prawa miejscowego, które dotyczą sfery pożytku publicznego,
- współpraca przy tworzeniu rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- wydawanie opinii w sprawach funkcjonowania organizacji pozarządowych,
- udzielanie pomocy i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji a organizacjami,
- opiniowanie spraw dotyczących zadań publicznych, które są zlecane organizacjom pozarządowym.

Skład Rady jest mieszany, gdyż zasiadają w niej przedstawiciele: Rady Miejskiej, Burmistrza Nowego Tomyśla i organizacji pozarządowych działających na terenie gminy.

Rada działa na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

II 10. Zasoby instytucjonalne Powiatu Nowotomyskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

W strukturach Powiatu Nowotomyskiego, jako jego jednostki organizacyjne działają:

1. Powiatowe Centrum Usług Wspólnych w Nowym Tomyślu, które obsługuje 6 jednostek systemu oświaty (Zespół Szkół nr 1 w Nowym Tomyślu, Zespół Szkół nr 2 w Nowym Tomyślu, Zespół Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Ustawicznego w Trzciance, Zespół Szkół nr 1 w Zbąszyniu, Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Zbąszyniu, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Nowym Tomyślu).
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyślu zajmuje się udzielaniem wsparcia i pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym, a także koordynowaniem i realizacją zadań związanych z pieczę zastępczą, wspieraniem rodzin w sytuacjach kryzysowych i wspieraniem osób z niepełnosprawnościami.
3. Powiatowe Centrum Sportu w Nowym Tomyślu ma przede wszystkim za zadanie propagować działalność w zakresie kultury fizycznej, rekreacji, propagowania zdrowego trybu życia. Jednostka przejęła także obowiązki Powiatowego Koordynatora zawodów w ramach rywalizacji dzieci i młodzieży SZS „Wielkopolska”, które to odbywają się jako Mistrzostwa Powiatu Nowotomyskiego.
4. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Nowym Tomyślu ma za zadanie wspomaganie prawidłowego rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży. Pracownicy prowadzą szeroko pojętą działalność diagnostyczną, terapeutyczną, profilaktyczną oraz orzeczniczą. Współpracują z nauczycielami szkół, przedszkoli, rodzicami dzieci i młodzieży wspierając proces dydaktyczny i wychowawczy. Zakres

działania Poradni obejmuje profilaktykę i diagnozę zaburzeń rozwojowych i wychowawczych, pomoc dzieciom i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych, zwiększanie efektywności uczenia się, wybór kierunków kształcenia, terapię pedagogiczną, psychologiczną, logopedyczną oraz wiele innych zależnych od zgłaszanych potrzeb. Korzystanie z pomocy poradni jest dobrowolne i nieodpłatne.

5. Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Tomyślu wchodzi w skład powiatowej administracji zespolonej. Urząd realizuje zadania powiatu w zakresie polityki rynku pracy.

Ponadto w każdej z sześciu gmin powiatu nowotomyskiego działają:

- Ośrodki Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej;
- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Zespoły Interdyscyplinarne realizujące zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej;
- szkoły podstawowe i przedszkola;
- przychodnie lekarskie zapewniające mieszkańcom podstawową opiekę zdrowotną.

Na terenie powiatu nowotomyskiego znajduje się filia Wydziału Nauk Społecznych i Medycznych Poznańskiej Akademii Medycznej Nauk Stosowanych im. Księcia Mieszka I w Poznaniu, która prowadzi kształcenie na poziomie akademickim.

III Diagnoza problemów społecznych na podstawie badań ankietowych populacji

III 1. Grupa badana i metodologia

W czerwcu 2025 r. na terenie Powiatu Nowotomyskiego zostały przeprowadzone badania ankietowe dotyczące skali lokalnych problemów społecznych. Pytania dotyczyły w szczególności:

- oceny istotności i skali występowania na terenie powiatu poszczególnych problemów społecznych,
- zagadnień związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych, takich jak alkohol i narkotyki,
- zagadnień związanych z uzależnieniem,
- występowania przemocy domowej, w tym przekonań o modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych,
- oceny sytuacji życiowej i stanu usług społecznych,
- oceny sytuacji seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

Badanie polegało na zaproszeniu do wypełnienia anonimowych ankiet losowo dobranych przedstawicieli dwóch grup reprezentujących lokalne środowiska społeczne. Odpowiedzi na pytania udzielili:

- pełnoletni mieszkańcy powiatu nowotomyskiego (209 osób),

- uczniowie z jednostek oświaty z terenu powiatu nowotomyskiego (284 osoby) w wieku 16-19 lat.

Badania były przeprowadzone przy użyciu internetowego narzędzia badawczego CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw respondentów. Forma ankiety internetowej (metoda CAWI - *Computer Assisted Web Interviews*) pozwala na upewnienie się, że wszystkie pytania zostaną wypełnione.

Dalsza część dokumentu zawiera opis uzyskanych odpowiedzi wraz z ilustracjami graficznymi.

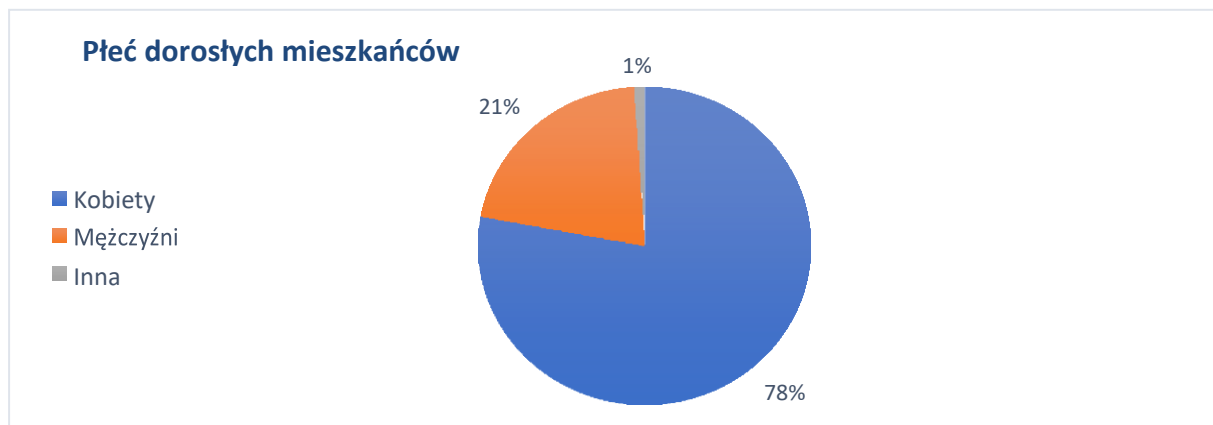
III 2. Badanie dorosłych mieszkańców

III 2.1. Grupa badana

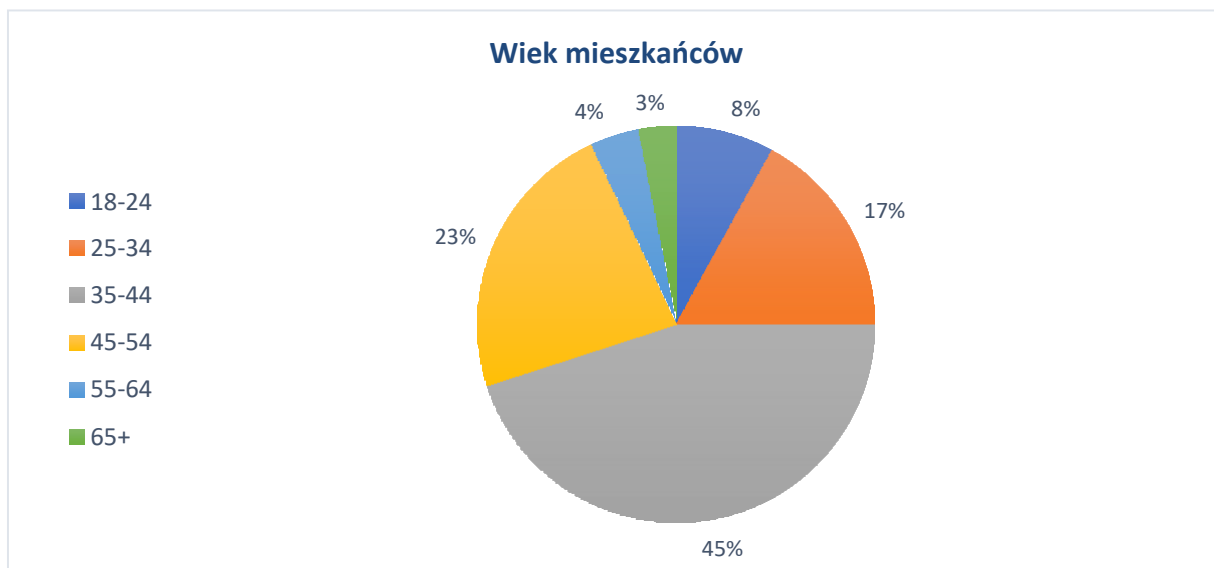
Badanie przeprowadzono w losowo dobranej grupie 209 pełnoletnich mieszkańców powiatu nowotomyskiego. Jak wynika z pięciu poniższych wykresów, wśród badanych przeważają:

- kobiety (78%),
- osoby w wieku 35-44 lat (45%),
- mieszkańcy Gminy Nowy Tomyśl (46%),
- mieszkańcy wsi (55%) oraz
- osoby pracujące (68%).

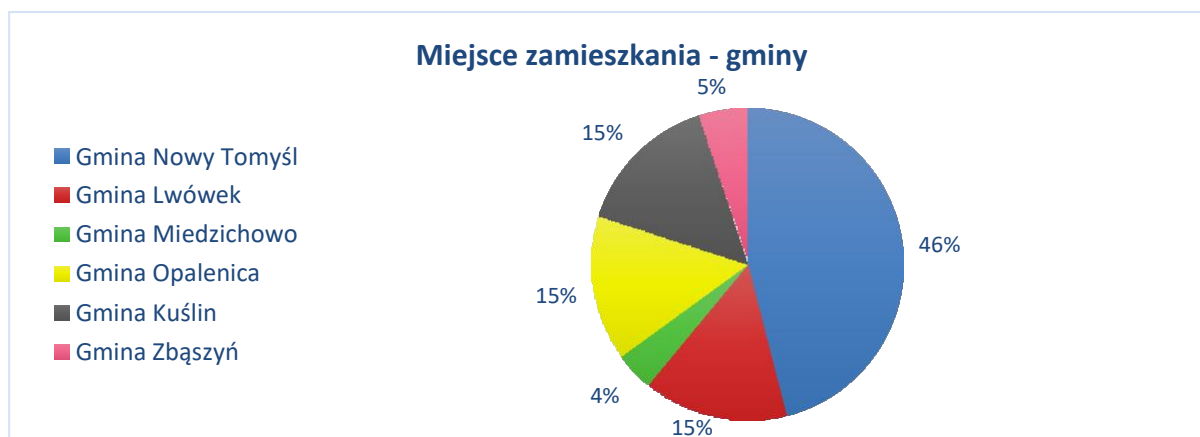
Wykres 1. Płeć dorosłych mieszkańców powiatu nowotomyskiego

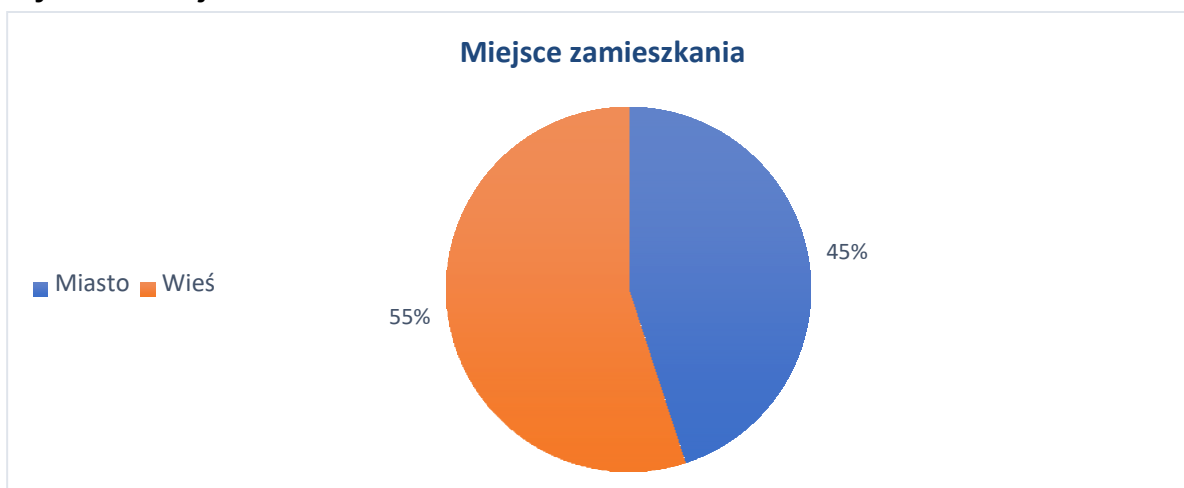
Wykres 2. Wiek ankietowanych mieszkańców powiatu nowotomyskiego

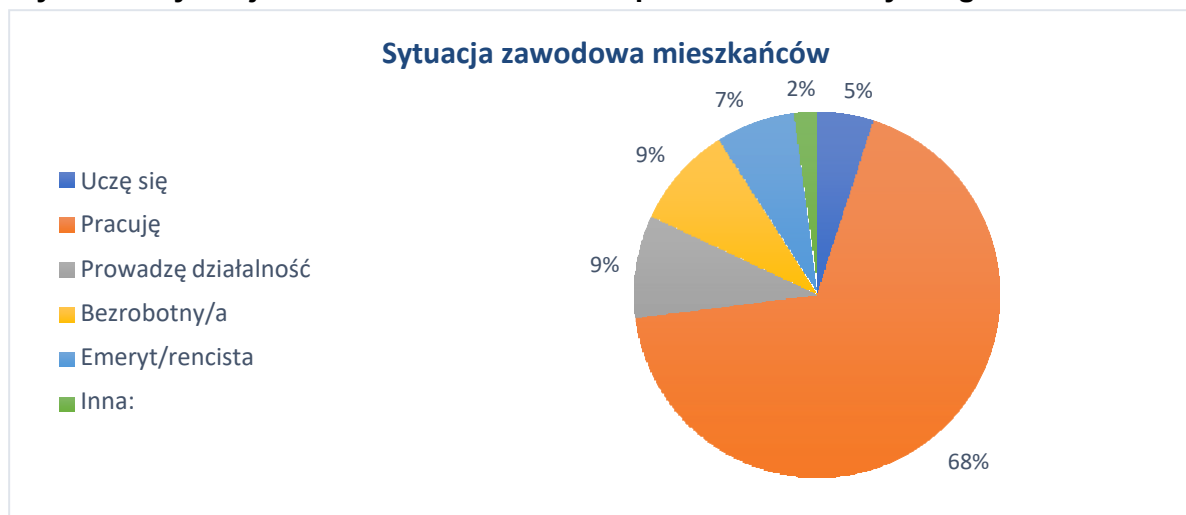
Wykres 3. Miejsce zamieszkania respondentów - według gmin

Wykres 4. Miejsce zamieszkania

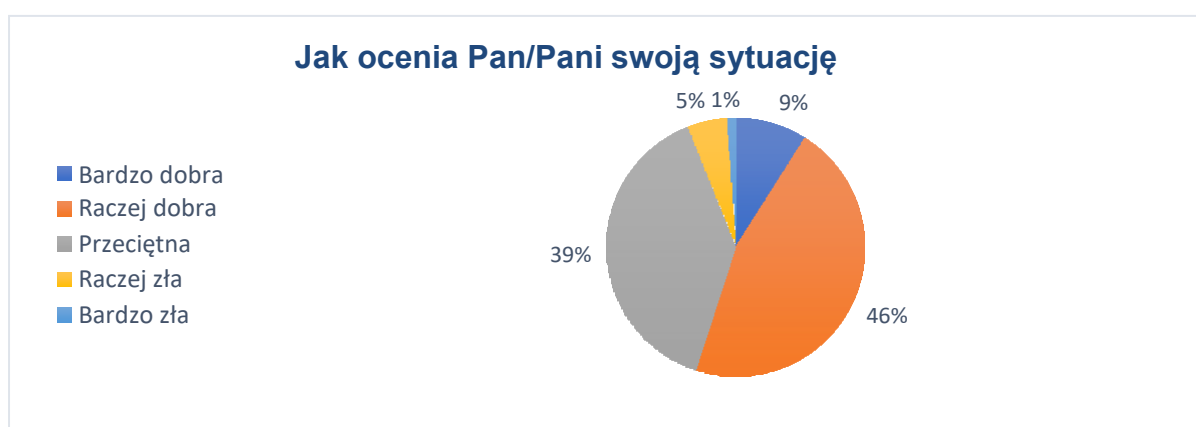
Wykres 5. Sytuacja zawodowa mieszkańców powiatu nowotomyskiego

III 2.2. Warunki życia i problemy społeczne

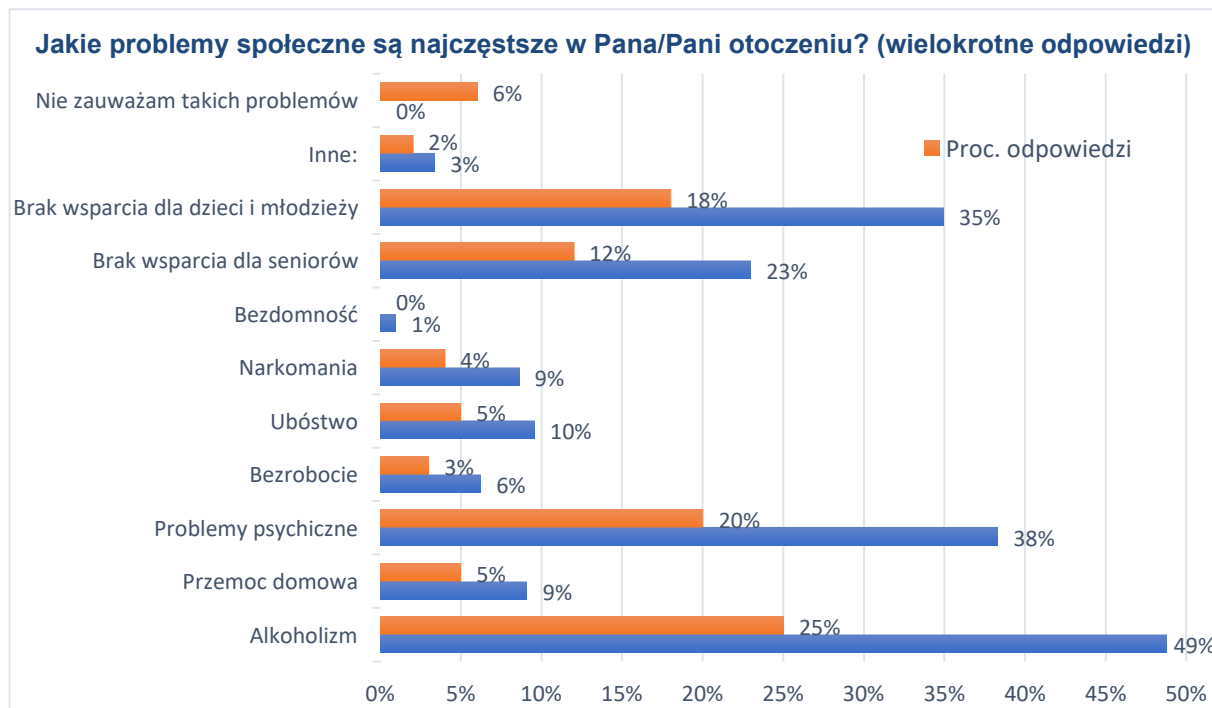
Zapytano ankietowanych o dokonanie samooceny ich sytuacji materialnej.

Wykres 6. Sytuacja materialna mieszkańców powiatu nowotomyskiego

Ponad połowa ankietowanych mieszkańców powiatu (55%) pozytywnie ocenia swoją sytuację materialną, określając ją jako raczej dobrą (46%) lub dobrą (9%). Dla 39% respondentów jest ona przeciętna, natomiast 6% badanych ocenia swoją sytuację materialną negatywnie.

W następnym pytaniu poproszono mieszkańców o oszacowanie skali występowania na terenie powiatu poszczególnych dziesięciu problemów społecznych. Wśród wymienionych w pytaniu problemów społecznych respondenci najczęściej wskazywali trzy kluczowe zjawiska, które – ich zdaniem – w największym stopniu dotyczą mieszkańców powiatu nowotomyskiego.

Wykres 7. Ocena poszczególnych problemów społecznych w powiecie nowotomyskim

Na pierwszym miejscu znalazł się alkoholizm, który dostrzega niemal połowa ankietowanych (49%). Wynik ten sugeruje, że problem nadużywania alkoholu jest powszechnie zauważalny i stanowi istotne wyzwanie społeczne w lokalnej społeczności.

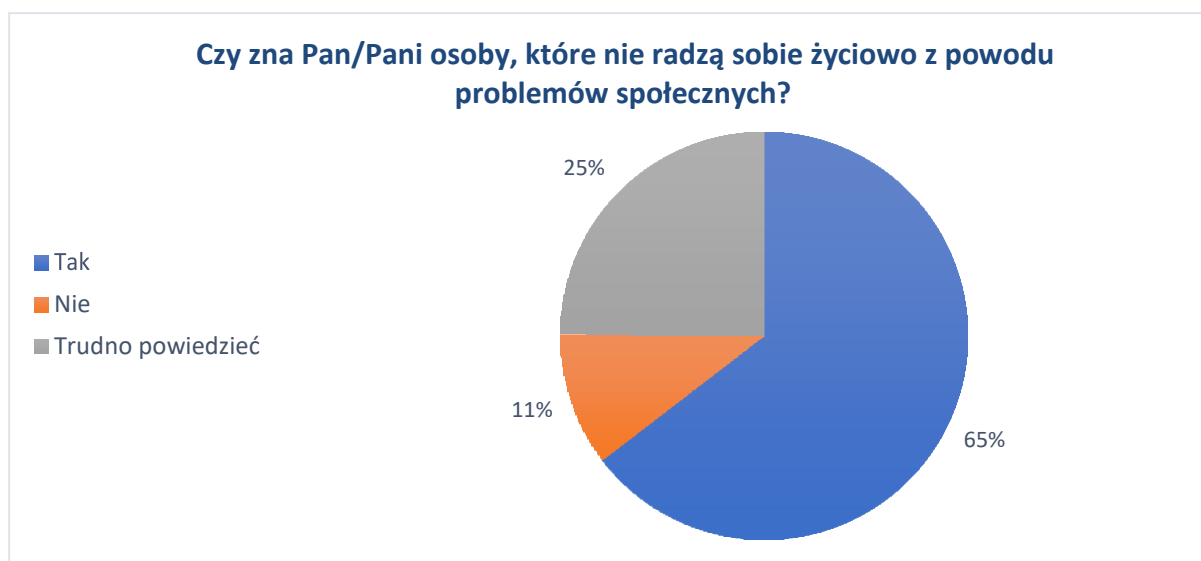
Drugim najczęściej wskazywanym problemem są trudności natury psychicznej (38% odpowiedzi). Respondenci zwracali uwagę na rosnącą liczbę osób borykających się z depresją, stanami lękowymi czy wypaleniem, co może wskazywać na potrzebę zwiększenia dostępności wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego w regionie. Na trzecim miejscu znalazł się brak odpowiedniego wsparcia dla dzieci i młodzieży (35%). Ankietowani podkreślali, że młodzi ludzie często nie mają wystarczającego dostępu do zajęć pozalekcyjnych, pomocy psychologicznej czy miejsc bezpiecznego spędzania czasu wolnego.

Z kolei najmniej zauważalnym problemem społecznym okazała się bezdomność, którą wskazał jedynie 1% respondentów. Może to oznaczać, że zjawisko to ma w powiecie nowotomyskim charakter marginalny lub nie jest bezpośrednio dostrzegane przez mieszkańców.

Podsumowując, powyższe wyniki wskazują, że w opinii mieszkańców największymi wyzwaniami społecznymi w powiecie są uzależnienia, problemy zdrowia psychicznego oraz niedostateczne wsparcie dla najmłodszych.

W następnym pytaniu poproszono respondentów o odpowiedź na pytanie czy znają osoby, które nie radzą sobie życiowo z powodu problemów społecznych.

Wykres 8. Znajomość osób, które nie radzą sobie życiowo z powodu problemów społecznych

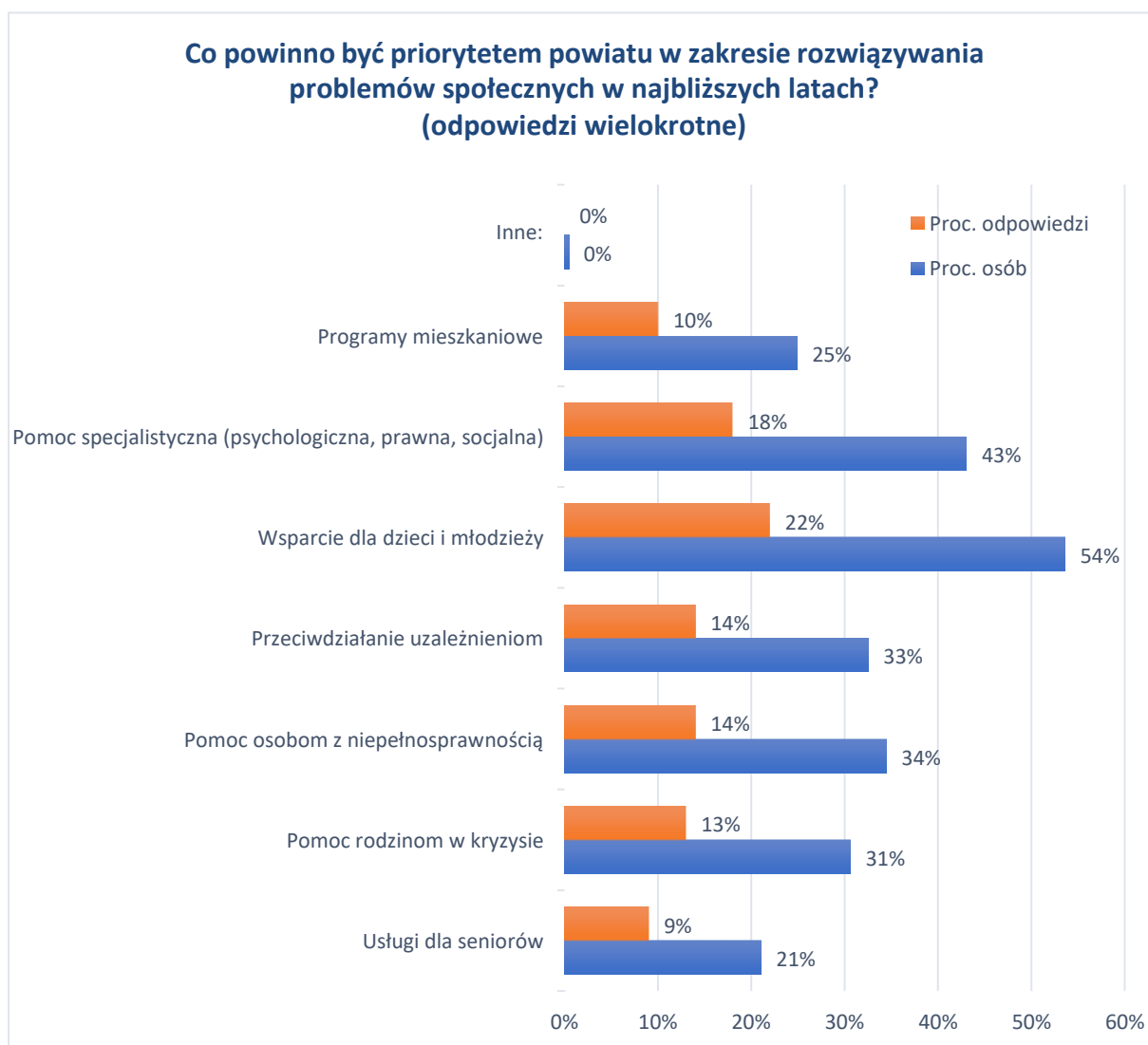

Przeważająca większość (65%) badanych twierdzi, że zna osoby, które nie radzą sobie życiowo z powodu różnych problemów społecznych.

Wysoki odsetek wskazań podkreśla znaczenie określenia priorytetowych działań władz powiatu w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w najbliższych latach.

W związku z tym w badaniu poproszono mieszkańców o przedstawienie swoich sugestii dotyczących tego obszaru.

Wykres 9. Priorytety powiatu w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w najbliższych latach

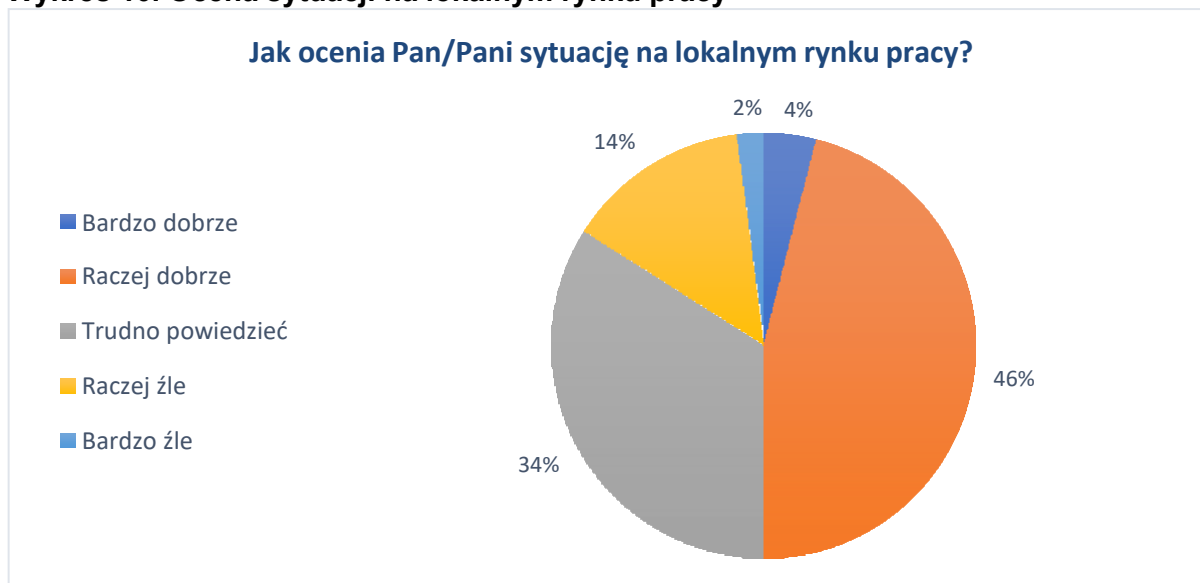

Ponad połowa (54%) badanych uważa, że priorytetem powiatu w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w najbliższych latach jest wsparcie dla dzieci i młodzieży. Co szczególnie istotne, żadne inne działanie nie zostało wskazane przez więcej niż połowę respondentów.

Na drugim miejscu respondenci wskazali potrzebę zapewnienia pomocy specjalistycznej (43%), a na trzecim – wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami (34%). Z tego względu wymienione obszary powinny zostać uwzględnione w pierwszej kolejności przy formułowaniu celów niniejszej Strategii.

W następnym pytaniu mieszkańcy mogli wypowiedzieć się na temat sytuacji na lokalnym rynku pracy.

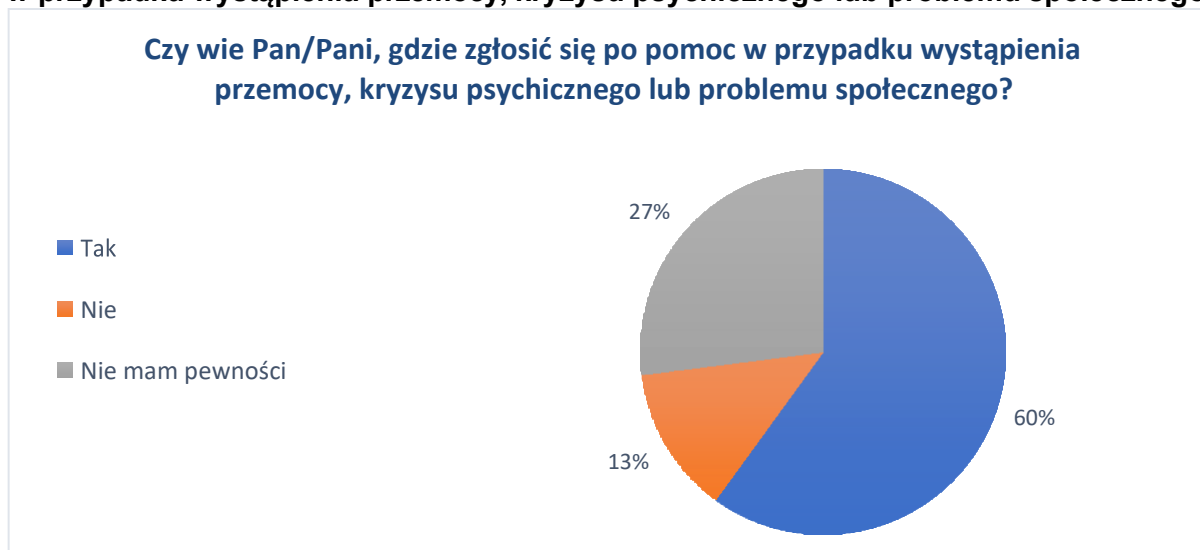
Wykres 10. Ocena sytuacji na lokalnym rynku pracy

Uzyskane wyniki wskazują, że połowa mieszkańców ocenia sytuację na lokalnym rynku pracy jako dobrą. Dominują oceny umiarkowanie pozytywne – 46% badanych określa ją jako „raczej dobrą”, natomiast jedynie niewielki odsetek (4%) postrzega ją jako „bardzo dobrą”. Może to sugerować, że rynek pracy jest postrzegany jako stosunkowo korzystny, jednak nadal istnieją czynniki ograniczające pełną satysfakcję, takie jak dostępność miejsc pracy, poziom wynagrodzeń czy warunki zatrudnienia.

Kolejne pytanie miało na celu zbadanie poziomu wiedzy mieszkańców o miejscach pomocy dla mieszkańców w przypadku wystąpienia przemocy, kryzysu psychicznego lub problemu społecznego.

Wykres 11. Wiedza o miejscach pomocy dla mieszkańców powiatu nowotomyskiego w przypadku wystąpienia przemocy, kryzysu psychicznego lub problemu społecznego

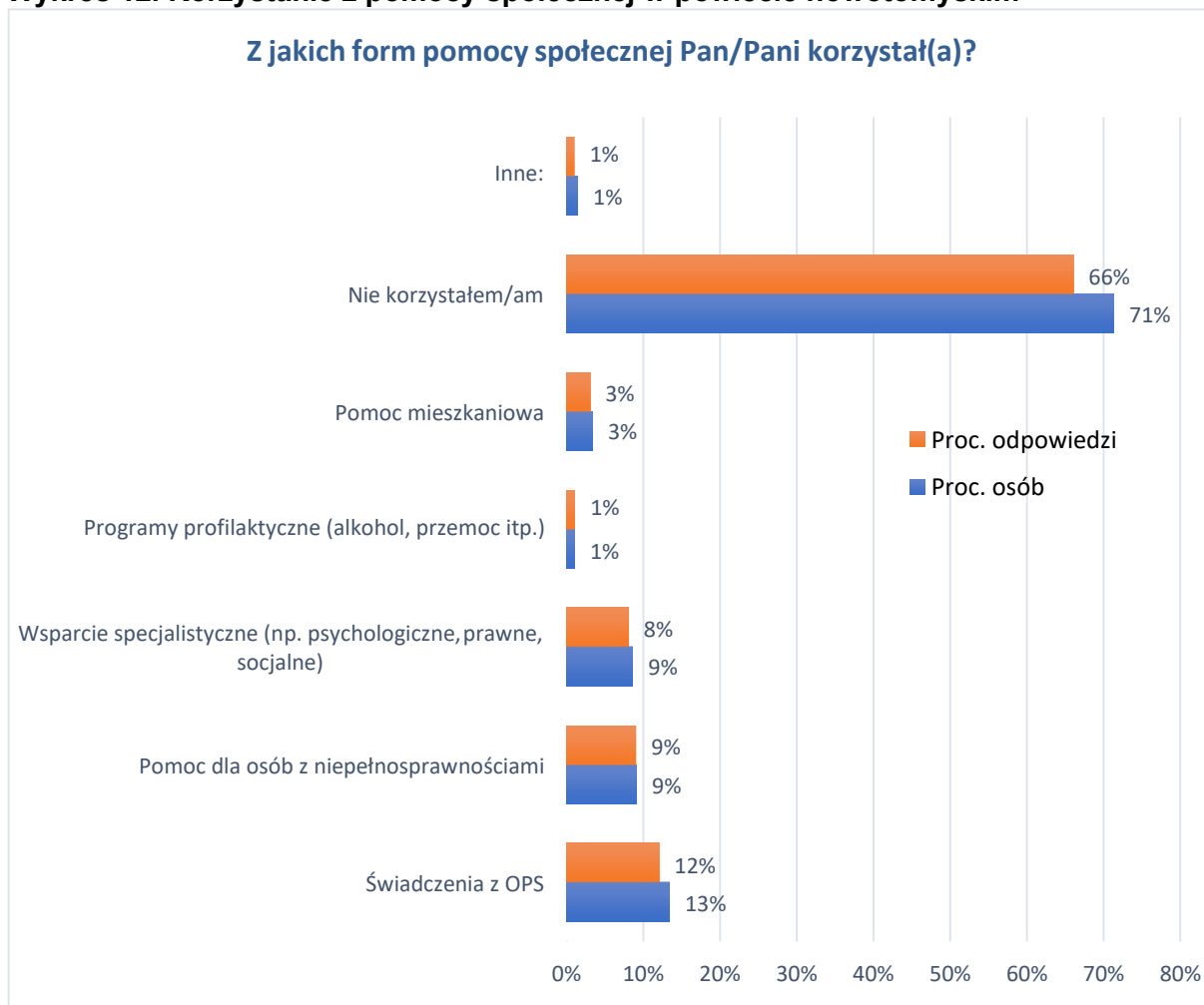
Wyniki badania wskazują, że większość respondentów (60%) deklaruje znajomość miejsc, do których można się zgłosić w przypadku wystąpienia przemocy, kryzysu psychicznego lub innych problemów społecznych. Oznacza to, że znaczna część mieszkańców powiatu jest świadoma istnienia instytucji i organizacji oferujących pomoc w trudnych sytuacjach życiowych, co należy uznać za pozytywny sygnał w kontekście funkcjonowania lokalnego systemu wsparcia. Jednocześnie wyniki te sugerują potrzebę dalszego upowszechniania informacji o dostępnych formach pomocy, tak aby każdy mieszkaniec miał pełną wiedzę, gdzie może uzyskać niezbędne wsparcie w sytuacji kryzysowej.

III 2.3. Pomoc społeczna

Zadano mieszkańcom powiatu nowotomyskiego dwa pytania odnoszące się wprost do korzystania z lokalnego systemu pomocy społecznej.

Pierwsze pytanie ankiety odnosiło się do doświadczeń mieszkańców związanych z korzystaniem z pomocy społecznej na terenie powiatu nowotomyskiego.

Wykres 12. Korzystanie z pomocy społecznej w powiecie nowotomyskim

Większość badanych (71%) zadeklarowała, że nie korzystała dotychczas z żadnej formy wsparcia oferowanej przez instytucje pomocy społecznej. Wynik ten może świadczyć o stosunkowo dobrej sytuacji materialnej i życiowej części mieszkańców

powiatu, ale również o ograniczonej świadomości dotyczącej dostępnych form pomocy lub niechęci do korzystania z tego typu wsparcia.

Wśród osób, które miały doświadczenie z pomocą społeczną, najczęściej wskazywano na świadczenia finansowe (13%), takie jak zasiłki okresowe, celowe lub rodzinne. Stanowią one najpowszechniejszą i najbardziej rozpoznawalną formę wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych.

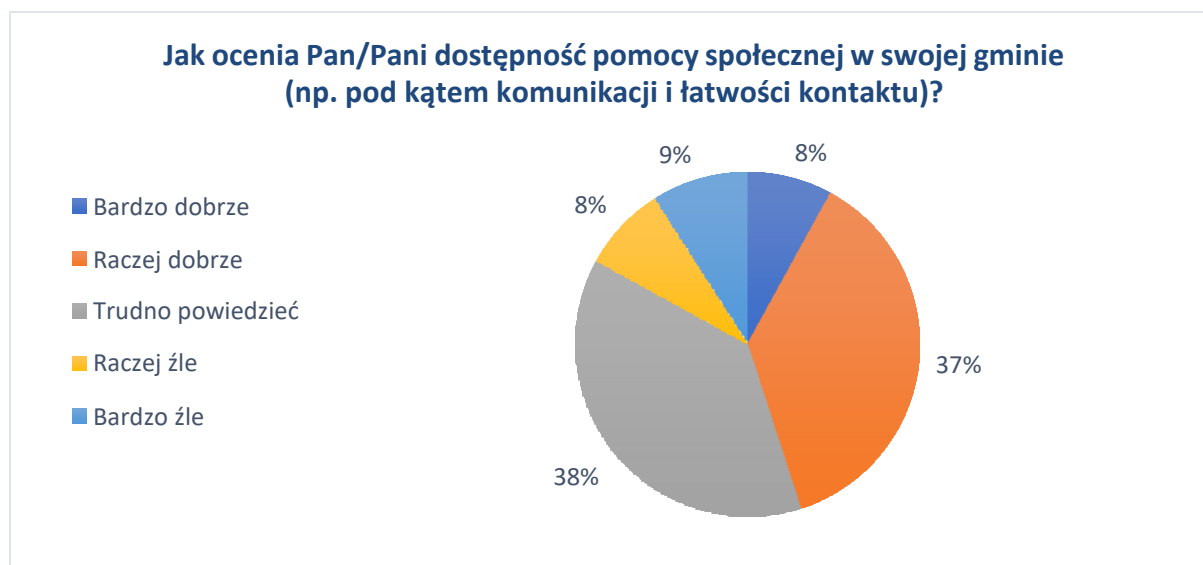
Kolejną grupę stanowią osoby, które korzystały z pomocy skierowanej do osób z niepełnosprawnościami (9%). Obejmuje ona m.in. usługi opiekuńcze czy wsparcie w codziennym funkcjonowaniu.

Tyle samo respondentów (9%) zadeklarowało, że skorzystało z pomocy o charakterze specjalistycznym, np. poradnictwa psychologicznego, prawnego czy rodzinnego. Wskazuje to na rosnącą świadomość znaczenia profesjonalnego wsparcia w rozwiązywaniu problemów osobistych i społecznych.

Podsumowując, choć większość mieszkańców powiatu nowotomyskiego nie korzystała z pomocy społecznej, wyniki badania pokazują, że wśród osób, które z niej korzystały, dominują formy wsparcia finansowego oraz pomoc kierowana do osób z niepełnosprawnościami i potrzebujących specjalistycznej opieki.

Celem drugiego pytania była ocena dostępności do pomocy społecznej na terenie powiatu nowotomyskiego.

Wykres 13. Ocena dostępności pomocy społecznej w gminach powiatu nowotomyskiego

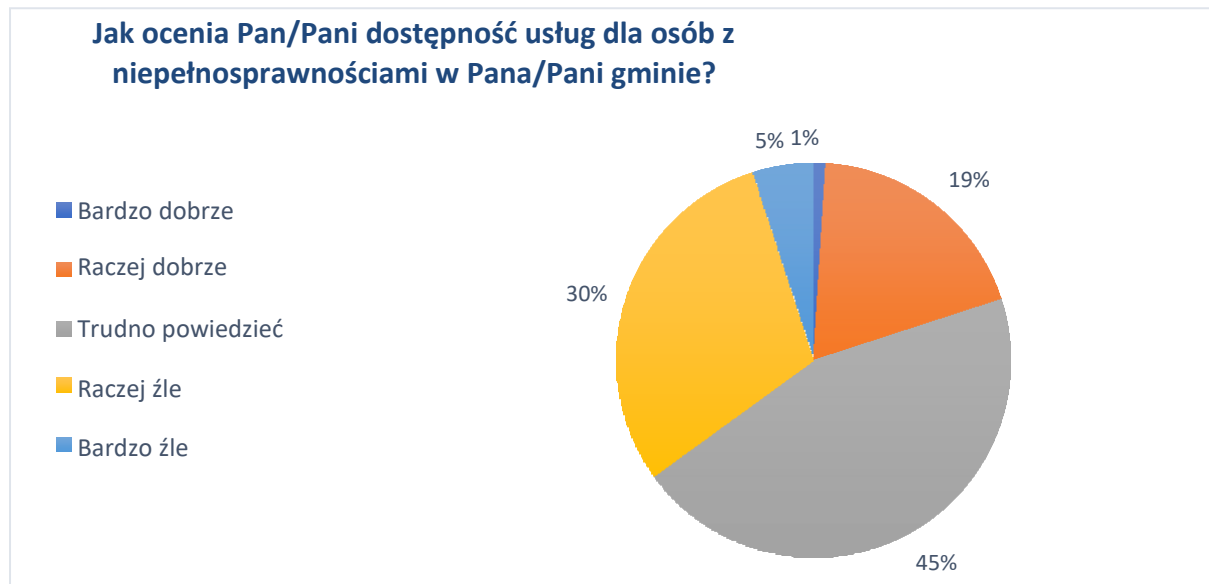

Większość ankietowanych ocenia dostępność pomocy społecznej na terenie powiatu nowotomyskiego pozytywnie (raczej dobrze lub bardzo dobrze) – łącznie 45% respondentów. Jednocześnie ponad połowa badanych wyraża odmienne zdanie lub nie ma jednoznacznej opinii w tej kwestii. Aż 38% respondentów wskazało, że trudno im ocenić dostępność pomocy społecznej, co prawdopodobnie wynika z braku osobistych doświadczeń z systemem wsparcia. Negatywnie dostępność pomocy społecznej oceniło łącznie 17% uczestników badania.

III 2.4. Opieka zdrowotna i osoby z niepełnosprawnościami

Respondenci mogli odrębnie wypowiedzieć się na temat dostępności usług dla osób z niepełnosprawnościami.

Wykres 14. Dostępność usług dla osób z niepełnosprawnościami

Powyższy wykres wskazuje, że opinie respondentów były zróżnicowane. Największa grupa badanych (45%) miała trudność z jednoznaczną oceną tej kwestii, co może wynikać z ograniczonej wiedzy o dostępnych formach wsparcia lub ich niewystarczającej promocji. Negatywnie dostępność usług oceniło łącznie 35% respondentów. Z kolei 20% ankietowanych wyraziło pozytywną opinię, zauważając stopniową poprawę – np. modernizację przestrzeni publicznej i lepsze dostosowanie instytucji.

Podsumowując, mimo widocznych postępów, znaczna część mieszkańców wskazuje na potrzebę dalszej poprawy dostępności usług dla osób z niepełnosprawnościami w powiecie nowotomyskim.

Respondentów poproszono również o odrębną ocenę dostępności opieki zdrowotnej na terenie powiatu nowotomyskiego.

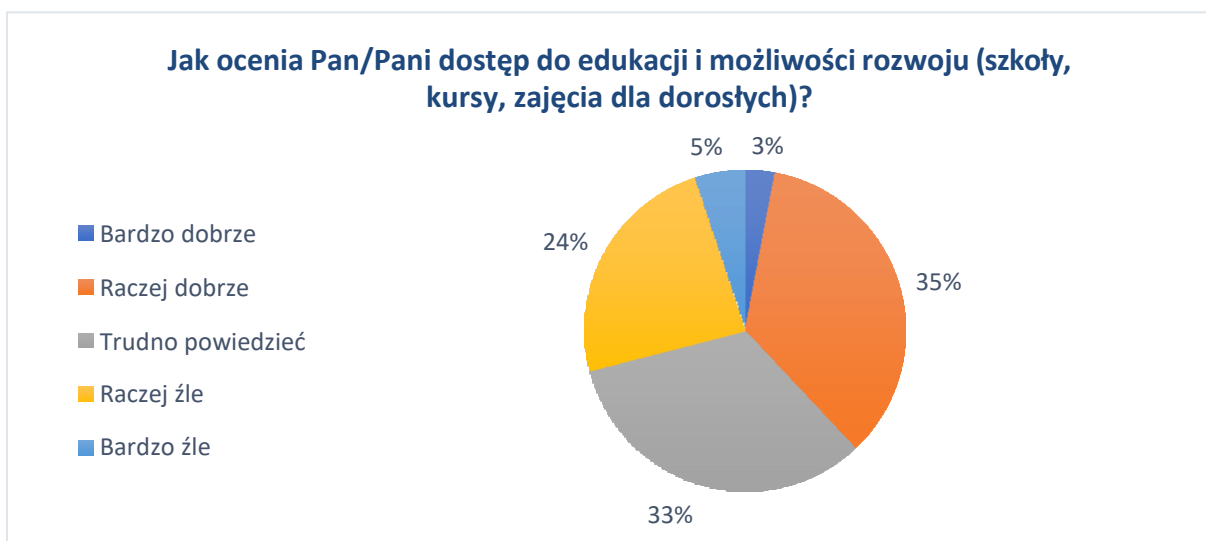
Wykres 15. Dostępność do opieki zdrowotnej

Aż 72% respondentów uznało dostęp do opieki zdrowotnej za niewystarczający – w tym połowa (50%) określiła go jako „raczej zły”, a 22% jako „bardzo zły”. W omawianym temacie można przypuszczać, że powodem wskazywania negatywnych odpowiedzi są długie terminy oczekiwania do specjalistów i ograniczona dostępność usług w mniejszych miejscowościach.

Tylko 14% badanych oceniło sytuację pozytywnie, a tyle samo osób (14%) nie miało jednoznacznej opinii. Wyniki te pokazują, że mieszkańcy powiatu nowotomyskiego w większości dostrzegają problemy z dostępnością do świadczeń zdrowotnych i oczekują poprawy jakości oraz dostępności usług medycznych.

III 2.5. Edukacja

W ostatnim pytaniu skierowanym do osób dorosłych zapytano o ocenę dostępu w powiecie nowotomyskim do edukacji i możliwości rozwoju (np. szkół, kursów, zajęć podnoszących kwalifikacje dla osób dorosłych).

Wykres 16. Dostęp do edukacji i możliwości rozwoju

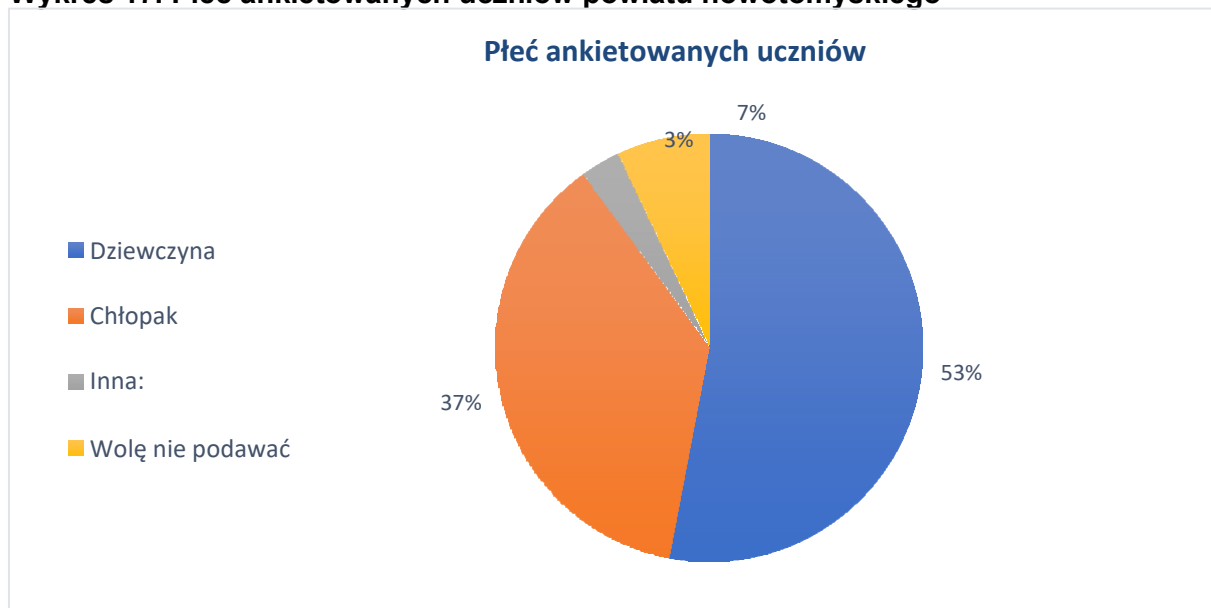
Wyniki badania pokazują, że największa grupa respondentów pozytywnie ocenia dostęp do edukacji i możliwości rozwoju na terenie powiatu nowotomyskiego – 35% uznało go za raczej dobry, a 3% za bardzo dobry, co łącznie daje 38% pozytywnych ocen. Zdaniem 33% badanych trudno jednoznacznie ocenić tę kwestię, natomiast pozostałe 29% respondentów wyraziło opinię negatywną. Uzyskane wyniki można interpretować w kontekście istniejącej w powiecie oferty edukacyjnej, obejmującej zarówno szkoły podstawowe, średnie oraz uczelnię wyższą, co wskazuje na stosunkowo dobre, choć wciąż wymagające dalszego rozwoju, warunki kształcenia i rozwoju osobistego mieszkańców.

III 3. Badanie uczniów

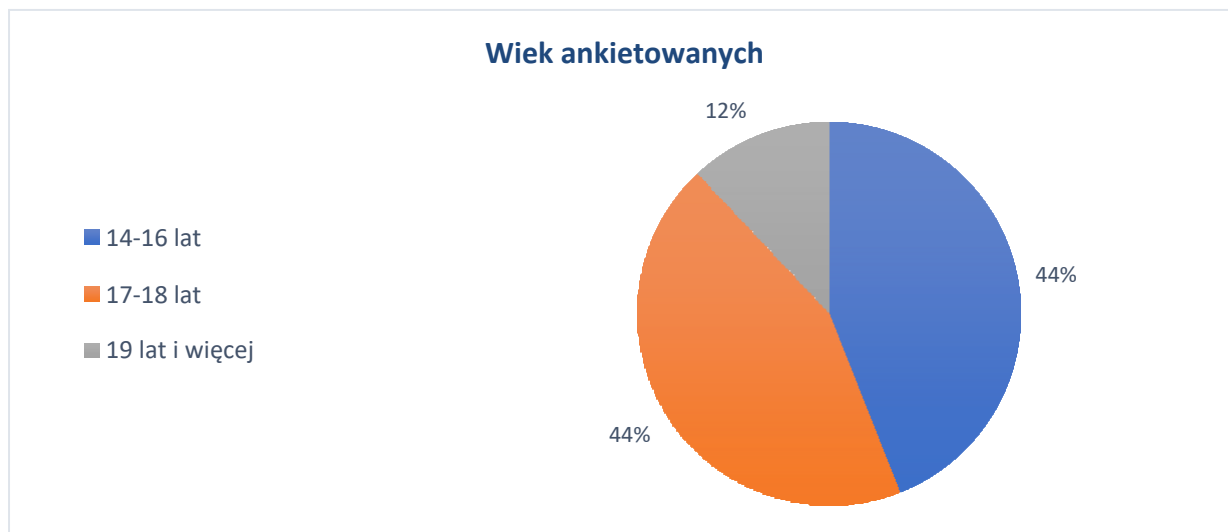
III 3.1. Grupa badana

Jak wynika z analizy czterech kolejnych wykresów, wśród 284 przebadanych uczniów przeważają dziewczęta (53%), osoby uczęszczające do technikum (39%) oraz mieszkające na terenie gminy Nowy Tomyśl (45%). Pod względem wieku 44% badanych wskazało, że ma od 14 do 16 lat, 46% – od 17 do 18 lat, natomiast pozostałe 19% zadeklarowało wiek 19 lat lub więcej.

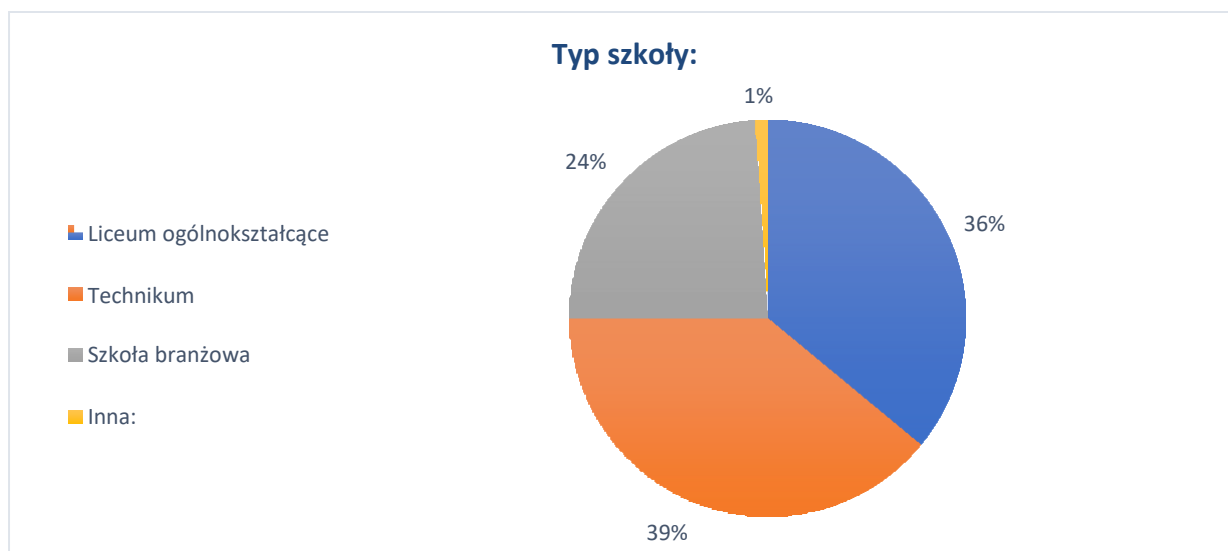
Wykres 17. Płeć ankietowanych uczniów powiatu nowotomyskiego

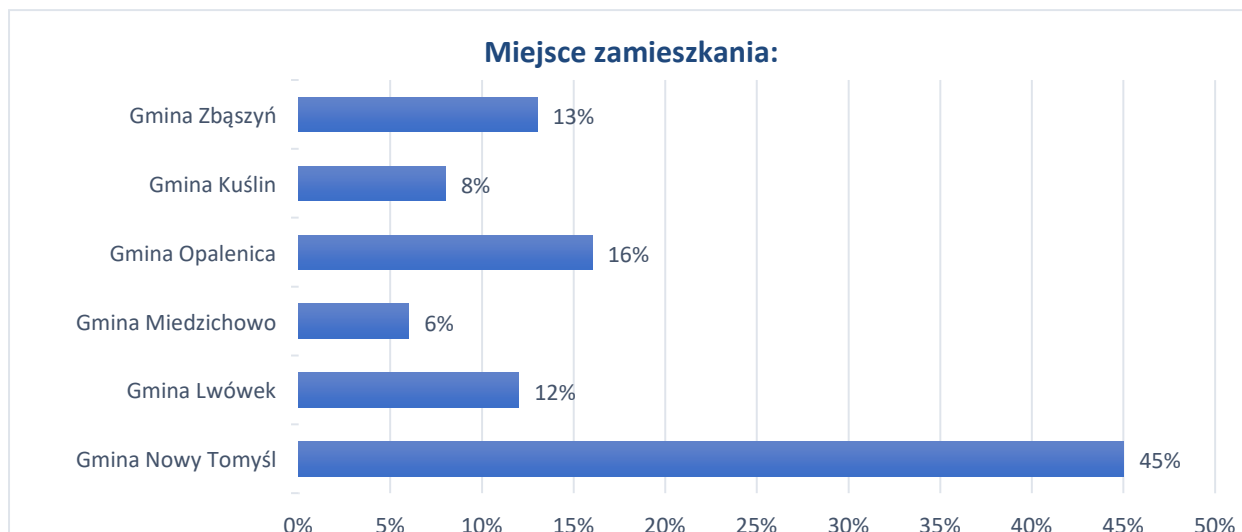
Wykres 18. Wiek ankietowanych uczniów

Wykres 19. Typ szkoły ankietowanych uczniów

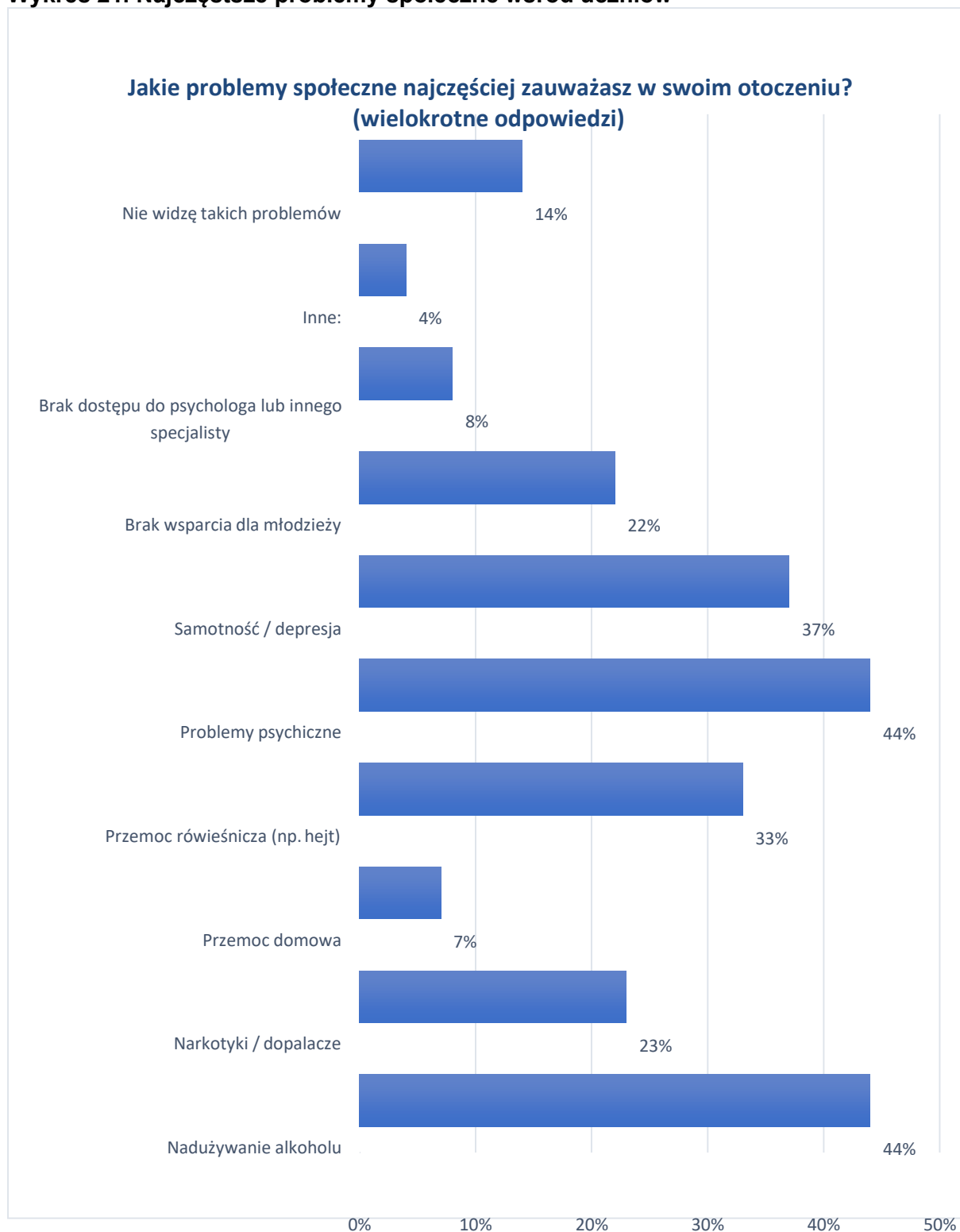
Wykres 20. Miejsce zamieszkania uczniów według gmin

III 3. 2. Problemy społeczne

Na początku badania uczniów poproszono o ocenę występowania w ich bezpośrednim otoczeniu dziewięciu wybranych problemów społecznych.

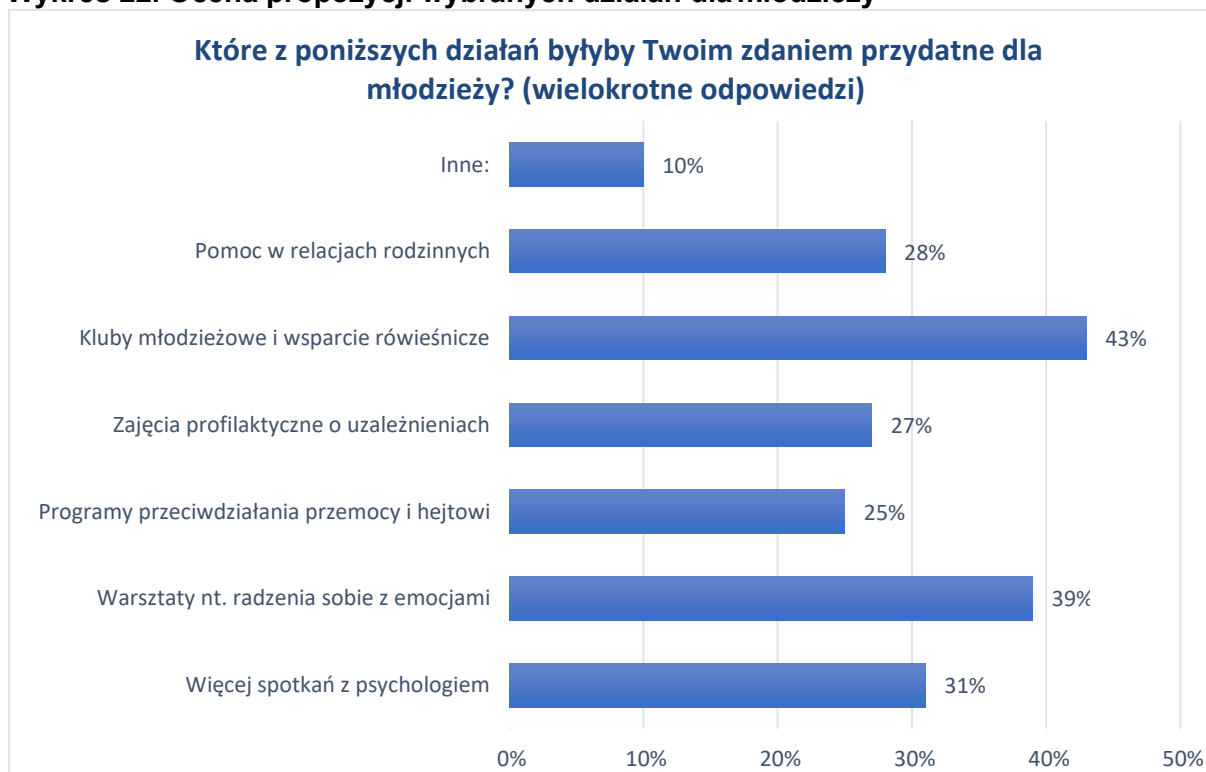
Wykres 21. Najczęstsze problemy społeczne wśród uczniów

Wyniki badania wskazują, że wśród uczniów najczęściej dostrzeganymi problemami społecznymi w ich bezpośrednim otoczeniu są problemy psychiczne oraz nadużywanie alkoholu – każdy z tych problemów wskazało po 44% badanych. Dane te sugerują, że dzieci i młodzież są szczególnie wrażliwe na kwestie związane ze zdrowiem psychicznym oraz ryzykownymi zachowaniami, takimi jak picie alkoholu, które mogą wpływać na funkcjonowanie rówieśników i środowiska szkolnego. W związku z tym, przy planowaniu działań profilaktycznych i wspierających młodzież, w pierwszej kolejności należy uwzględnić te dwa wyraźnie zasygnalizowane obszary, rozwijając programy edukacyjne, wsparcie psychologiczne oraz inicjatywy zwiększające świadomość młodzieży na temat konsekwencji nadużywania alkoholu i znaczenia dbania o zdrowie psychiczne.

Uczniowie mieli także możliwość wskazania działań, które ich zdaniem byłyby najbardziej przydatne w rozwiązywaniu problemów młodzieży.

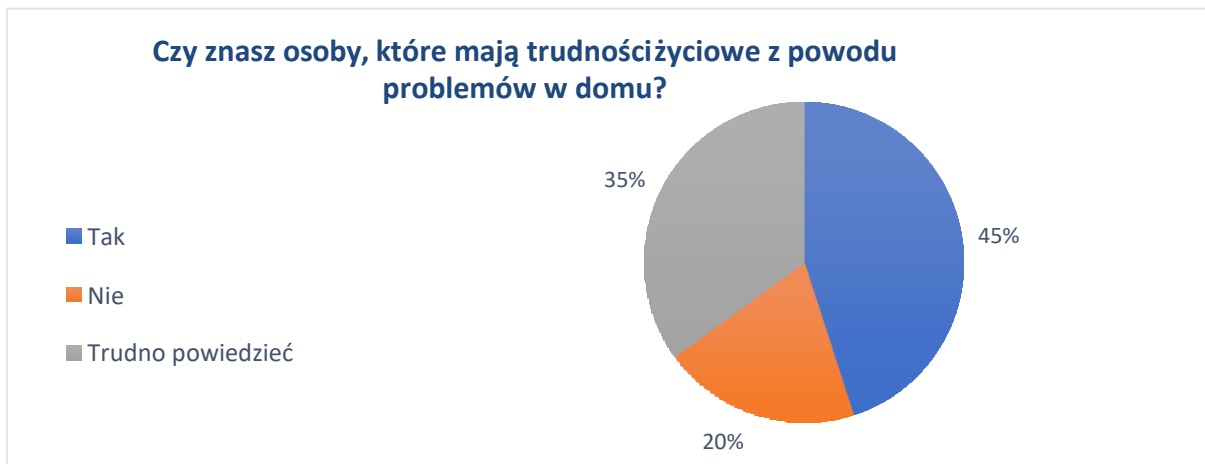
Wykres 22. Ocena propozycji wybranych działań dla młodzieży

Z zaproponowanych form wsparcia dla młodzieży największą popularnością cieszą się kluby młodzieżowe i wsparcie rówieśnicze (43%). Na drugim miejscu znalazły się warsztaty radzenia sobie z emocjami (39%). W planowaniu dalszych działań kierowanych do dzieci i młodzieży, należy w pierwszej kolejności uwzględnić podane formy działania.

Uczniów zapytano również, czy w swoim otoczeniu znają osoby borykające się z trudnościami życiowymi wynikającymi z problemów rodzinnych.

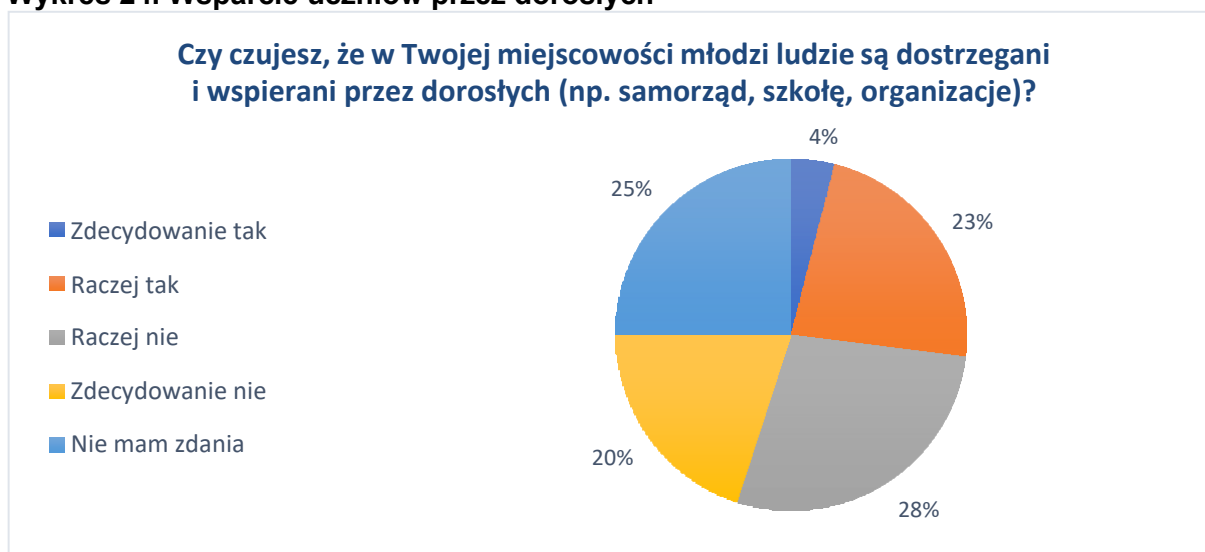
Wykres 23. Znajomość osób, które mają trudności życiowe z powodu problemów w domu

Większość badanych (45%) uczniów deklaruje, że zna osoby, które mają trudności życiowe z powodu problemów w domu. Tak wysokie wskazanie potwierdza potrzebę prowadzenia działań zasygnalizowanych w poprzednim pytaniu, czyli w szczególności klubów młodzieżowych i wsparcia rówieśniczego, warsztatów radzenia sobie z emocjami oraz konsultacji z psychologiem.

Uczniowie powinni otrzymywać wsparcie od dorosłych ze swojego otoczenia w radzeniu sobie z różnymi trudnościami życiowymi. W związku z tym zapytano ich, czy czują się zauważani i wspierani przez osoby dorosłe, w tym przez władze samorządowe, szkołę oraz różne organizacje społeczne.

Wykres 24. Wsparcie uczniów przez dorosłych

Pytanie o to, czy uczniowie czują się wspierani przez dorosłych, podzieliło respondentów. Największa grupa (28%) stwierdziła, że raczej nie czuje się wspierana, 25% nie miało zdania, 23% wskazało „raczej tak”, a 20% – „zdecydowanie nie”. Tylko

4% badanych zadeklarowało, że zdecydowanie czuje się dostrzegana i wspierana. Po zsumowaniu odpowiedzi o zbliżonym charakterze okazuje się, że łącznie 48% uczniów nie czuje się dostrzegana ani wspierana przez osoby dorosłe. Tak wyraźne wskazanie podkreśla konieczność zintensyfikowania działań systemowych ukierunkowanych na lepszą identyfikację i skuteczne reagowanie na problemy najmłodszych mieszkańców powiatu nowotomyskiego.

III 3.3. Zdrowie psychiczne

Trzy ostatnie pytania dotyczyły zagadnienia zdrowia psychicznego uczniów. W pierwszej kolejności poproszono ankietowanych o odpowiedź na pytanie czy korzystali kiedykolwiek ze wsparcia psychologa.

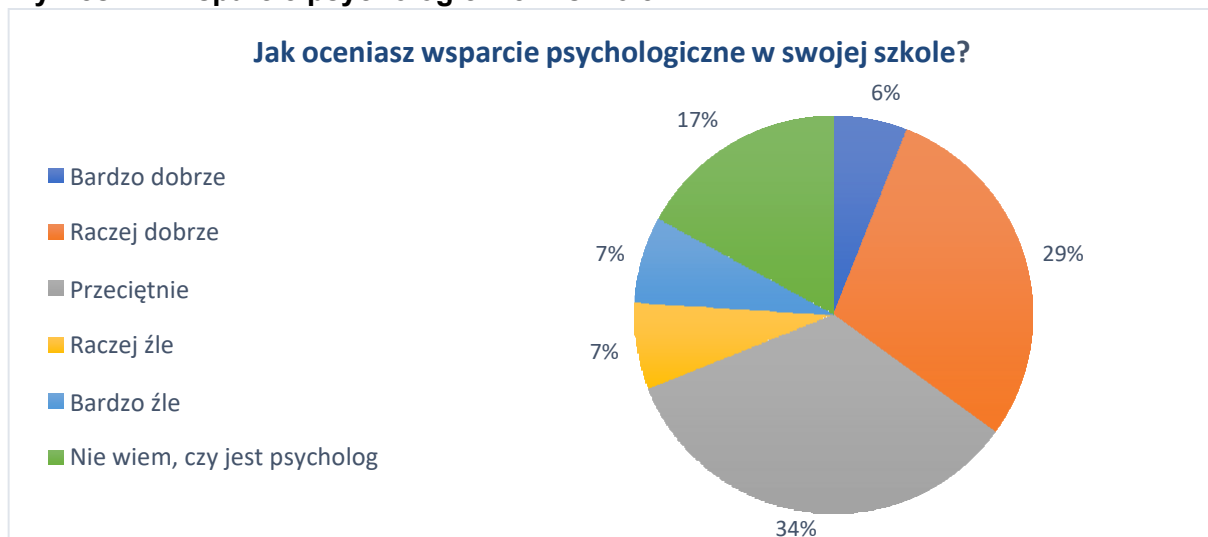
Wykres 25. Korzystanie przez uczniów ze wsparcia psychologa

Wyniki badania wskazują na potrzebę rozwijania i promowania wsparcia psychologicznego wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodziców. Niski poziom korzystania z pomocy psychologicznej (54% uczniów nigdy z niej nie skorzystało) może wynikać z braku wiedzy o dostępnych formach wsparcia, ograniczonego dostępu do specjalistów oraz utrzymujących się stereotypów społecznych dotyczących korzystania z pomocy psychologa i psychiatry. Potrzeba ta staje się szczególnie istotna w kontekście kolejnego pytania dot. znajomości osób zmagających się z trudnościami życiowymi spowodowanymi problemami ze zdrowiem psychicznym.

Wykres 26. Znajomość osób, które mają trudności życiowe z powodu problemów ze zdrowiem psychicznym

Wyniki badania wskazują na wyraźną potrzebę dalszego rozwoju systemu ochrony zdrowia psychicznego, zarówno w placówkach oświatowych, jak i poza nimi. Ponad połowa uczniów (58%) zadeklarowała, że zna osoby zmagające się z trudnościami życiowymi wynikającymi z problemów ze zdrowiem psychicznym, a 23% miało trudność z udzieleniem odpowiedzi na to pytanie. Uzyskane wyniki potwierdzają konieczność wzmacniania dostępności i jakości wsparcia psychologicznego, co znajduje odzwierciedlenie w odpowiedziach uczniów dotyczących oceny funkcjonowania pomocy psychologicznej w szkołach.

Wykres 27. Wsparcie psychologiczne w szkole

Wyniki ankiety wskazują na potrzebę dalszego rozwoju oraz podnoszenia standardów wsparcia psychologicznego w szkołach na terenie powiatu nowotomyskiego. Największa grupa uczniów (34%) ocenia pomoc psychologiczną w swojej szkole jako przeciętną, 29% jako raczej dobrą, a 6% jako bardzo dobrą. Jednocześnie 14% badanych wyraża negatywną opinię, natomiast 17% nie ma wiedzy o dostępności psychologa w swojej szkole, co może świadczyć o niewystarczającej komunikacji i ograniczonej widoczności tej formy wsparcia.

IV Wnioski ze spotkania konsultacyjnego

W dniu 25 sierpnia 2025 r. odbyło się spotkanie w przedmiocie konsultacji projektu niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026 - 2036. W spotkaniu uczestniczyło 31 przedstawicieli gmin lokalnych instytucji publicznych, którzy wypełniły karty oceniające poszczególne obszary strategiczne. Główne wnioski ze spotkania zostały zaprezentowane poniżej.

1. Rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej

W tym obszarze działania najwięcej głosów poparcia ze strony uczestników spotkania otrzymały:

- Warsztaty psychoedukacyjne dla opiekunów pieczy zastępczej – 23 wskazania,
- Programy zachęt finansowych dla rodzin zastępczych – 10 wskazań,
- Kampanie społeczne promujące rodzicielstwo zastępcze – 10 wskazań,
- Grupy wsparcia i superwizja dla rodzin zastępczych – 8 wskazań,
- Wsparcie wolontariuszy i NGO dla rodzin zastępczych – 8 wskazań.

W omawianym temacie wskazano także na potrzebę podjęcia działań zmierzających do utworzenia rodzin zastępczych zawodowych, w tym specjalistycznych, wzmocnienia wsparcia psychologicznego oraz wprowadzenia niezbędnych zmian systemowych w obszarze systemu pieczy zastępczej.

2. Wsparcie psychologiczne i terapeutyczne

Najwyżej ocenione w tym obszarze potrzeby to:

- Wsparcie psychiatry dziecięcego i terapia uzależnień – 21 głosów,
- Stały dostęp do psychologa dla dzieci, młodzieży i dorosłych – 17 głosów,
- Warsztaty radzenia sobie z trudnymi zachowaniami dzieci – 16 głosów,
- Szkolenia i wsparcie dla pracowników instytucjonalnych form pieczy – 13 głosów,
- Grupy wsparcia/terapia rodzinna – 11 głosów.

Wskazano również na potrzebę indywidualnych konsultacji dla rodziców zastępczych (9 głosów).

3. Reagowanie na współczesne zagrożenia

Uczestnicy podkreślili w tym obszarze konieczność:

- Przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy – 20 wskazań,
- Profilaktyki uzależnień cyfrowych (telefon, Internet, gry) – 18 wskazań,
- Wzmacniania profilaktyki zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży – 19 wskazań,
- Szkolenia kadry oświatowej i kadry pomocy społecznej w zakresie „nowych zagrożeń” – 11 wskazań,
- Rozwoju programów asystentury rodzinnej – 9 wskazań.

4. Koordynacja i współpraca instytucji

Uczestnicy spotkania zasygnalizowali potrzebę:

- Lepszej wymiany informacji między instytucjami – 19 głosów,
- Tworzenia stałych zespołów roboczych (PCPR, OPS, szkoły, zdrowie, NGO) – 17 głosów,

- Szkoleń międzysektorowych dla specjalistów – 17 głosów,
- Programów partnerskich z NGO – 11 głosów,
- Rozwoju mieszkań treningowych i form usamodzielniania osób w kryzysie – 10 głosów.

Podsumowując, za najważniejsze priorytety w rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie powiatu nowotomyskiego uznano:

- Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży – 25 wskazań,
- Profilaktykę i reagowanie na nowe zagrożenia (w tym cyfrowe, przemoc rówieśniczą i uzależnienia behawioralne) – 18 wskazań,
- Wzmocnienie systemu pieczy zastępczej – zarówno poprzez wsparcie psychologiczne, jak i systemowe – 12 wskazań,
- Integrację poszczególnych instytucji i współpracę lokalną – 11 wskazań,
- Podnoszenie świadomości wychowanków pieczy zastępczej – 5 wskazań.

V Analiza SWOT

Analiza SWOT to heurystyczna technika analityczna, która służy uporządkowaniu zgromadzonych danych i sformułowaniu wniosków do dalszego strategicznego działania w określonej sferze. W kontekście strategii rozwiązywania problemów społecznych analiza SWOT stanowi metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją.

Technika analityczna SWOT polega na przypisaniu zebranych, posiadanych informacji o danej sprawie na cztery kategorie czynników strategicznych:

- S (Strengths) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
- W (Weaknesses) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,
- (Opportunities) – szanse: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
- T (Threats) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Tabela 22. Analiza SWOT w zakresie lokalnych problemów społecznych

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– Sprawnie działające instytucje (w tym PCPR, OPS-y, PUP), – Baza sportowo rekreacyjna dla dzieci i młodzieży, – Aktywna działalność instytucji kultury i sportu, – Wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny oraz osób z niepełnosprawnościami, – Podejmowanie działań profilaktycznych adresowanych do rodziców, uczniów i nauczycieli, – Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego, – Prowadzenie szkoleń dla rodzin zastępczych i dla kandydatów na rodziny zastępcze, – Stosowanie procedury „Niebieskie Karty”, – Oddziały integracyjne w placówkach oświatowych, – Organizowanie warsztatów podnoszących kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, – Funkcjonowanie WTZ, ŚDS, SOSW, – Usługi świadczone na rzecz bezrobotnych, – Akcje propagujące aktywny i zdrowy styl życia uwzględniające potrzeby różnych grup społecznych, – Oferta zajęć dodatkowych dla uczniów, – Wzrost liczby mieszkańców, – Większość mieszkańców w wieku produkcyjnym, – Spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych, – Dostępność pomocy społecznej na terenie powiatu nowotomyskiego, – Łatwy dostęp do placówek edukacji i możliwość rozwoju zawodowego na terenie powiatu, – Działalność Centrum Opieki Zdrowotnej Sanitatis Sp. z o.o. i przychodni zdrowia psychicznego dla dzieci oraz młodzieży, – Zapewnienie osobom doznającym przemocy pobytu w mieszkaniu treningowym, – Działalność organizacji pozarządowych na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, – Szeroki zakres działań ukierunkowanych	– Ujemny przyrost naturalny, – Starzejące się społeczeństwo powiatu, – Bierna postawa części rodzin w sytuacji wystąpienia i rozwiązywaniu swoich problemów, – Uzależnienie się części rodzin od pomocy społecznej jako preferowany model życia, – Wzrost liczby klientów pomocy społecznej, – Wzrastające potrzeby osób znajdujących się w kryzysie – Bezrobocie, w tym znaczący odsetek długotrwale bezrobotnych i osób do 30 r.ż., – Migracja zarobkowa osób młodych, zwłaszcza do większych aglomeracji, – Występowanie barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, – Występowanie problemu uzależnień, w tym behawioralnych, – Wysoki wskaźnik występowania przemocy domowej, – Obciążenie finansowe gmin w przypadku umieszczania osób w DPS, – Brak DPS na terenie powiatu, – Ograniczona dostępność do opieki zdrowotnej na terenie powiatu, – Wzrastające problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach z terenu powiatu, – Brak miejsc w pieczy zastępczej, – Brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i niezawodowej, rodzinnego domu dziecka, – Brak pogotowia rodzinnego oraz rodzin pomocowych, – Brak rodzin wspierających, – Brak wsparcia merytorycznego dla nauczycieli w temacie występujących problemów psychicznych u uczniów, – Niewystarczająca organizacja warsztatów dla nauczycieli, np.

na wspieranie osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych poprzez wykorzystanie różnorodnych form pomocy, – Realizacja fakultatywnych programów na rzecz osób starszych, osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, – Działalność Punktów Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, – Współpraca międzyinstytucjonalna między różnymi podmiotami tj. OPS, Policja, PUP, PCS, Sąd, – Szkolenia kadry (pracownicy OPS), – Dostęp do wsparcia psychologicznego, – W gminach Zbąszyń, Opalenica, Lwówek i Nowy Tomyśl działają pod różnymi nazwami kluby dla seniorów (w większości podlegają pod OPS).	w zakresie „7 kroków o zdrowiu psychicznym” oraz komunikacji, – Brak szerszej oferty szkoleń rekomendowanych dla kadry pedagogicznej, – Niedostateczna profilaktyka uzależnień cyfrowych, – Brak społecznego przyzwolenia na rozmowy o zdrowiu psychicznym oraz o trudnościach w pełnieniu ról rodzicielskich, – Niska współpraca pomiędzy rodzicami a szkołą, – Wypalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
– Lepsza koordynacja współpracy podmiotów działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, – Dalsze doskonalenie zawodowe kadry pomocy społecznej oraz nauczycieli/pedagogów, – Wdrażanie i realizacja programów pomocowych, – Podniesienie poziomu świadomości społecznej (w tym m.in. w zakresie zdrowego stylu życia i potrzeby profilaktyki), – Wykorzystanie w większym stopniu potencjału NGO, – Rozwój i popularyzacja wolontariatu, – Funkcjonujące ogólnopolskie telefony zaufania, – Systematyczne monitorowanie sytuacji w rodzinach znajdujących się w kryzysie oraz wczesne diagnozowanie zagrażających im problemów, – Możliwość pozyskania i wydatkowania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych przez instytucje pomocowe, – Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej – Edukacja rodziców, – Szkolenia o charakterze międzysektorowym oraz międzyinstytucjonalnym, – Zmiany ustawowe w zakresie pieczy zastępczej.	– Występowania zjawiska tzw. „wyuczonej bezradności” i dziedziczenia biedy, – System pomocy społecznej sprzyjający utrwalaniu się pasywnych postaw na rynku pracy, – Niż demograficzny, wzrost liczby osób starszych, zależnych, schorowanych, – Alienacja i marginalizacja grup społecznych, – Zmiany modelu rodziny: rozluźnienie więzi rodzinnych, rozwody, związki partnerskie, – Niespójność i występowanie luk w przepisach prawnych z zakresu problematyki przeciwdziałania problemom społecznym, – Skomplikowane procedury pozyskiwania środków finansowych z UE, – Niepewna sytuacja międzynarodowa w sąsiedztwie Polski, – Ryzyko wypalenia zawodowego kadr pomocy społecznej, – Trudna sytuacja osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy - w tym ograniczona liczba miejsc pracy, – Stały wzrost zapotrzebowania na opiekę i usługi na rzecz osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, – Konkurencja ze strony innych samorządów w pozyskiwaniu środków

	finansowych na działania społeczne, – Brak gotowości i woli rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do odzyskania władzy rodzicielskiej, – Zagrożenia uzależnienia osób dorosłych od narkotyków, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych, – Zbyt mała liczba terapeutów ds. uzależnień, – Trudności w zatrudnieniu psychologów i innych specjalistów w szkołach, instytucjach i placówkach wsparcia dziennego.
--	--

Opracowanie własne

VI Strategia rozwiązywania problemów społecznych

VI 1. Wizja i misja w zakresie polityki społecznej

Wizja to pożądaný, przyszły stan powiatu, który odzwierciedla wspólne oczekiwania mieszkańców oraz władz samorządowych we wszystkich kluczowych obszarach życia społecznego. Stanowi kierunek rozwoju i punkt odniesienia dla działań podejmowanych w ramach strategii rozwiązywania problemów społecznych, wskazując, do jakiej jakości życia, poziomu usług i warunków społecznych wspólnota lokalna dąży w perspektywie długoterminowej.

Powiat nowotomyski to miejsce, w którym każda osoba i rodzina ma zapewnione warunki do bezpiecznego, godnego i aktywnego życia, a system wsparcia społecznego skutecznie reaguje na potrzeby mieszkańców, wspierając ich rozwój, samodzielność i integrację ze społecznością lokalną.

Misja określa główne zadanie oraz kierunek działań podejmowanych na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców. Wyznacza sposób realizacji celów strategii, wskazując rolę powiatu w zapewnianiu skutecznego, dostępnego i wspierającego systemu pomocy społecznej.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026-2036 jest podejmowanie skutecznych działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców poprzez wspieranie rodzin, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wzmacnianie integracji społecznej oraz tworzenie dostępnych, zrównoważonych i trwałych systemów wsparcia, odpowiadających na rzeczywiste potrzeby społeczności lokalnej.

VI 2. Cele strategiczne i zadania

Wdrożeniu w życie tak przyjętych wizji oraz misji służy opracowanie następujących czterech celów strategicznych, które są rozumiane, jako główne kierunki podejmowania działań:

Cel strategiczny I: Rodzina z zapewnionym dostępem do kompleksowego i sprawnego wsparcia oraz efektywny system pieczy zastępczej.

Cel strategiczny II: Poprawa stanu zdrowia mieszkańców oraz rozwój działań w zakresie promocji zdrowia. Cel strategiczny III: Wyrównanie szans osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

Cel strategiczny IV: Sprawnie działający rynek pracy i edukacji.

W poniższej tabeli do każdego ze wskazanych celów strategicznych zostały przypisane precyzujące je cele operacyjne.

W ramach każdego z celów operacyjnych wyodrębniono zadania, podmioty realizujące, termin realizacji, liczbowe wskaźniki monitorujące oraz źródło finansowania.

Tabela 23. Cel strategiczny I i cele operacyjne

Cel strategiczny I: Rodzina z zapewnionym dostępem do kompleksowego i sprawnego wsparcia oraz efektywny system pieczy zastępczej						
I.p.	Cel operacyjny	Zadanie	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący (liczbowy)	Źródło finansowania
I.	Efektywne wsparcie dla rodzin w wypełnianiu ich podstawowych funkcji, zwłaszcza w przypadku	1. Rozwijanie systemu wsparcia specjalistycznego oraz interwencji kryzysowej.	– PCPR – OPS-y – Policja	2026-2036	– liczba podjętych działań np. warsztaty, kampanie	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE

**występowania
problemów
opiekuńczo-
wychowawczych.**

2. Świadczenie wsparcia specjalistycznego dla rodzin, w tym m.in.: pomoc psychologiczna, socjalna, prawna, poradnictwo pedagogiczne, terapia rodzinna, prowadzenie grup wsparcia, środowiskowe formy wsparcia.	– PPP – podmioty medyczne – Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej – OPS-y – PCPR – Gminy	2026-2036	– liczba osób objętych wsparciem w tym: poradnictwo psychologiczne, poradnictwo socjalne, poradnictwo prawne, inne	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE
3. Prowadzenie grup wsparcia dla osób w sytuacjach kryzysowych.	– PCPR – OPS-y – PPP – podmioty medyczne – NGO	2026-2036	– liczba funkcjonujących grup wsparcia	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE
4. Podejmowanie działań na rzecz rodzin dysfunkcyjnych oraz z bezradnością opiekuńczo-wychowawczą, w tym m.in.: objęcie rodziny wsparciem asystenta lub nadzorem kuratora.	– OPS-y – Sąd Rejonowy (ZKSS)	2026-2036	– liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny – liczba rodzin objętych nadzorem kuratora zawodowego	Środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE
5. Prowadzenie warsztatów edukacyjnych z zakresu zagadnień opiekuńczo-wychowawczych dla rodziców, opiekunów oraz osób starających się o odzyskanie władzy rodzicielskiej, a także	– PCPR – PPP – OPS-y – NGO	2026-2036	– liczba warsztatów – liczba uczestników warsztatów	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE

		kierowanie ich do udziału w tego typu zajęciach.				
		6. Organizacja i wspieranie spotkań profilaktycznych, imprez aktywizujących i kulturalnych dla rodzin z terenu powiatu nowotomyskiego.	– PCPR – OPS-y – Starostwo Powiatowe – NGO – Gminy – PSSE – Policja – PPP	2026-2036	– liczba wydarzeń	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE
I.p.	Cel operacyjny	Zadanie	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący (liczbowy)	Źródło finansowania
II.	Spójny oraz skuteczny system profilaktyki i przeciwdziałania przemocy domowej.	1. Badanie skali zjawiska przemocy domowej oraz prowadzenie monitoringu w środowiskach, gdzie występowała przemoc domowa.	– PCPR – OPS-y	2026-2036	– liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty – liczba środowisk objętych monitoringiem	Środki własne powiatu, środki własne gmin
		2. Prowadzenie mieszkań treningowych.	– PCPR – OPS-y – NGO	2026-2036	– liczba mieszkań treningowych – liczba osób objętych wsparciem mieszkaniowym	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE
		3. Działania na rzecz osób doświadczających przemocy domowej.	– PCPR – OPS-y – Policja – GKRPA – NGO	2026-2036	– liczba działań	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE

		4. Działania na rzecz osób stosujących przemoc domową.	– PCPR – OPS-y – Policja – GKRPA – NGO	2026-2036	– liczba działań	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE
		5. Organizacja i wsparcie wydarzeń mających na celu profilaktykę przeciwdziałania przemocy domowej.	– PCPR – Starostwo Powiatowe – OPS-y – PPP – Policja – GKRPA – NGO	2026-2036	– liczba wydarzeń	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE
I.p.	Cel operacyjny	Zadanie	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący (liczbowy)	Źródło finansowania
III.	Promocja i wsparcie systemu pieczy zastępczej.	1. Promocja idei rodzicielstwa zastępczego.	– PCPR	2026-2036	– liczba akcji/inicjatyw	Środki własne powiatu, środki zewnętrzne, fundusze UE
		2. Pozyskiwanie rodzin zastępczych.	– PCPR	2026-2036	– liczba utworzonych rodzin zastępczych	Środki własne powiatu
		3. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom pełniącym funkcję rodziny zastępczej m.in. poradnictwo specjalistyczne, szkolenia, warsztaty, grupy wsparcia.	– PCPR	2026-2036	liczba: – udzielonego poradnictwa – przeprowadzonych szkoleń/ warsztatów – grup wsparcia	Środki własne powiatu, środki zewnętrzne, fundusze UE

		4. Zapewnienie pomocy i wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej.	– PCPR	2026-2036	– liczba udzielonych świadczeń finansowo-rzeczowych dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej – liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego – liczba osób korzystających z mieszkania treningowego	Środki własne powiatu, środki zewnętrzne, fundusze UE
I.p.	Cel operacyjny	Zadanie	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący (liczbowy)	Źródło Finansowania
IV.	Systematyczne podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych pracowników, w tym specjalistów działających na rzecz rodzin.	1. Organizacja m.in.: szkoleń/warsztatów specjalistycznych, udział w superwizjach.	– PCPR – OPS-y – PPP – Policja – Sąd Rejonowy (ZKSS)	2026-2036	– liczba wydarzeń	Środki własne powiatu i jednostek, środki zewnętrzne, fundusze UE

Tabela 24. Cel strategiczny II i cele operacyjne

Cel strategiczny II: Poprawa stanu zdrowia mieszkańców oraz rozwój działań w zakresie promocji zdrowia						
I.p.	Cel operacyjny	Zadanie	Podmiot Realizujący	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący (liczbowy)	Źródło finansowania
I.	Promocja zdrowia i ograniczenie skali uzależnień.	1. Organizacja i wspieranie wydarzeń promujących zdrowy styl życia.	– Placówki medyczne – PSSE – szkoły ponadpodstawowe – Starostwo Powiatowe – NGO – PPP – PCPR – OPS-y – Gminy	2026-2036	– liczba wydarzeń	Środki własne powiatu i jednostek, środki zewnętrzne, fundusze UE
		2. Organizacja i wspieranie działań ograniczających skalę uzależnień.	– Placówki medyczne – PSSE – szkoły ponadpodstawowe – Starostwo Powiatowe – PPP – OPS-y – GKRPA – PCPR – Policja – NGO	2026-2036	– liczba działań	Środki własne, środki zewnętrzne, fundusze UE

II.	Zwiększanie dostępu do specjalistów w zakresie zdrowia psychicznego.	1. Zapewnienie dostępu do lekarza psychiatry dla dzieci, młodzieży i dorosłych.	– Podmioty medyczne – NGO	2026-2036	– liczba zatrudnionych specjalistów dla dzieci i młodzieży – liczba zatrudnionych specjalistów dla dorosłych	Środki własne, środki zewnętrzne, fundusze UE
		2. Zapewnienie dostępu do psychologa/psychoterapeuty/terapeuty dla dzieci, młodzieży i dorosłych.	– Podmioty medyczne – NGO – szkoły ponadpodstawowe – PPP – PCPR – OPS-y	2026-2036	– liczba zatrudnionych specjalistów dla dzieci i młodzieży – liczba zatrudnionych specjalistów dla dorosłych	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE
		3. Zapewnienie środowiskowych form wsparcia np. terapeuta środowiskowy, ŚDS, specjalistyczne usługi opiekuńcze.	– Podmioty medyczne – NGO – PPP – OPS-y	2026-2036	Zapewnienie środowiskowego wsparcia TAK/NIE	Środki własne, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE

Tabela 25. Cel strategiczny III i cele operacyjne

Cel strategiczny III: Wyrównanie szans osób starszych i osób z niepełnosprawnościami						
I.p.	Cel operacyjny	Zadanie	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący (liczbowy)	Źródło Finansowania
I.	Społeczna integracja oraz aktywizacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.	1. Tworzenie i prowadzenie placówek wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami (WTZ, ŚDS).	– PCPR – Gminy – NGO	2026-2036	– liczba placówek	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE
		2. Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami poprzez realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej.	– PCPR	2026-2036	liczba zrealizowanych wniosków w ramach: – likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych – zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny oraz przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze – uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym	Środki własne powiatu, środki zewnętrzne
		3. Inicjowanie działań służących zwiększeniu dostępności architektonicznej obiektów	– Starostwo Powiatowe – Gminy	2026-2036	– liczba podjętych działań	Środki własne powiatu, środki własne gminy,

		użyteczności publicznej.				środki zewnętrzne, fundusze UE
		4. Wsparcie przedsięwzięć sprzyjających integracji z osobami starszymi i z osobami z niepełnośprawnościami, m.in. wydarzeń sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych, artystycznych.	– PCPR – Starostwo Powiatowe – Gminy – OPS-y – NGO	2026-2036	– liczba zorganizowanych przedsięwzięć	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE
		5. Rozpowszechnianie informacji o prawach i uprawnieniach osób z niepełnosprawnościami.	– PCPR – PUP – Starostwo Powiatowe – Gminy – OPS-y – NGO – ZUS	2026-2036	– liczba wytworzonych informacji (plakatów, ulotek, broszur, informatorów, artykułów, postów, itp.)	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE
II.	Wsparcie procesu deinstytucjonalizacji.	1. Rozwój usług społecznych i deinstytucjonalizacji, m.in. usługi sąsiedzkie, opiekuńcze, asystencji.	– PCPR – Starostwo Powiatowe – Gminy – OPS-y – NGO	2026-2036	– liczba osób korzystających z podziałem na usługi	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE
		2. Zapewnienie dostępności do mieszkań wspomaganych.	– PCPR – Starostwo Powiatowe – Gminy – OPS-y – NGO	2026-2036	– liczba mieszkań – liczba osób objętych wsparciem mieszkaniowym	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne, fundusze UE

III.	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami równego dostępu do rynku pracy.	1. Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami.	– PUP – PCPR – NGO	2026-2036	– liczba osób objętych aktywizacją	Środki własne powiatu, środki własne gminy, środki zewnętrzne fundusze UE
------	---	---	--	-----------	--	---

Tabela 26. Cel strategiczny IV i cele operacyjne

Cel strategiczny IV: Sprawnie działający rynek pracy i edukacji						
I.p.	Cel operacyjny	Zadanie	Podmiot realizujący	Termin realizacji	Wskaźnik monitorujący (liczbowy)	Źródło Finansowania
I.	Systematyczne zmniejszanie liczby osób bezrobotnych poprzez aktywizowanie zawodowe społeczności lokalnej.	1. Aktywizacja zawodowa przy wykorzystaniu instrumentów runku pracy, wspomaganie procesów przystosowania się do nowych warunków społecznych i ekonomicznych.	– PUP – Starostwo Powiatowe	2026-2036	– liczba osób objętych aktywizacją – liczba osób zatrudnionych po udziale w działaniach aktywizujących	Środki własne powiatu, fundusze UE
II.	Utworzenie sieci kompleksowego wsparcia dla rozwoju podmiotów ekonomii społecznej (CIS/KIS, Spółdzielnie Socjalne, ZAZ).	2. Promocja idei ekonomii społecznej.	– PUP – Starostwo Powiatowe	2026-2036	– liczba kampanii promocyjnych	Środki własne powiatu, środki zewnętrzne, fundusze UE
		3. Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej.	– PUP – NGO – Gminy – Starostwo Powiatowe	2026-2036	– liczba powstałych podmiotów	Środki własne, środki zewnętrzne, fundusze UE

III.	Zapewnienie dostępu do oferty edukacyjnej dostosowanej do zainteresowań, zdolności oraz potrzeb rynku pracy.	1. Dostosowywanie oferty szkolnej do zmieniającego się rynku pracy.	– Starostwo Powiatowe – Gmina	2026-2036	– liczba nowoutworzonych kierunków kształcenia	Środki własne gminy, powiatu, środki zewnętrzne, fundusze UE
		2. Współpraca szkół z pracodawcami i instytucjami rynku pracy.	– szkoły ponadpodstawowe – PUP – Starostwo Powiatowe – OHP	2026-2036	– liczba porozumień – liczba akcji/inicjatyw	Środki własne powiatu, środki zewnętrzne, fundusze UE

Legenda:**PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyślu,**PPP** – Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna,**OHP** – Ochotnicze Hufce Pracy,**OPS** – Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu nowotomyskiego,**PUP** – Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Tomyślu,**NGO** – organizacje pozarządowe (np. stowarzyszenia, fundacje),**PSSE** – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Nowym Tomyślu,**SPZOZ** – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. doktora Kazimierza Hołogi w Nowym Tomyślu,**CUW** – Centrum Usług Wspólnych,**GKRPA** – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,**ZKKS** – Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,**ZUS** – Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

VI 3. Prognoza zmian społecznych w zakresie objętym Strategią

Zakłada się, że wdrożenie celów i działań określonych w niniejszej Strategii przyczyni się do osiągnięcia następujących trwałych i pozytywnych zmian w życiu społeczności powiatu:

W ramach celu strategicznego I - Rodzina z zapewnionym dostępem do kompleksowego i sprawnego wsparcia oraz efektywny system pieczy zastępczej:

- Dobrze rozwinięty system wsparcia specjalistycznego oraz interwencji kryzysowej;
- Zmniejszenie skali występowania problemów wychowawczych w rodzinie;
- Podwyższenie kompetencji rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu zadań opiekuńczo-wychowawczych i trwałe przywrócenie im zdolności do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich;
- Usprawnienie systemu pieczy zastępczej;
- Zapewnienie lepszego startu w dorosłe życie wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą;
- Redukcja skali występowania zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu.
- Wzrost kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób pracujących na rzecz rodziny.

W ramach celu strategicznego II - Poprawa stanu zdrowia mieszkańców oraz rozwój działań w zakresie promocji zdrowia:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie zdrowego stylu życia oraz dostępu do różnorodnej oferty spędzania czasu wolnego;
- Redukcja problemu uzależnień w społeczności powiatu;
- Zwiększenie dostępności do specjalistów z zakresu ochrony zdrowia psychicznego.

W ramach celu strategicznego III: Wyrównanie szans osób starszych i osób z niepełnosprawnościami:

- Zwiększenie udziału osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym;
- Zniesienie barier w przestrzeni publicznej, zwłaszcza w wymiarze architektonicznym;
- Rozszerzona i zróżnicowana oferta działań dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, sprzyjająca ich aktywności, integracji oraz pełnemu uczestnictwu w życiu społecznym;
- Rozwój oferty usług społecznych;
- Zwiększenie samodzielności osób z niepełnosprawnościami;
- Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej na temat praw i uprawnień osób z niepełnosprawnościami;
- Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami.

W ramach celu strategicznego IV: Sprawnie działający rynek pracy i edukacji:

- Wyższe zaangażowanie społeczności lokalnej w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz pogłębianie partnerskich relacji pomiędzy władzami samorządowymi a podmiotami sektora pozarządowego;
- Zmniejszenie liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej;
- Poprawa sytuacji materialno-bytowej osób zagrożonych marginalizacją lub wykluczeniem społecznym;
- Spadek stopy bezrobocia na terenie powiatu.

VII Zarządzanie realizacją Strategii

VII 1. Koordynator i inne podmioty

Niniejszy dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026–2036 został przyjęty do realizacji w drodze uchwały Rady Powiatu Nowotomyskiego.

Funkcję koordynatora realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026–2036 pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyślu przy wsparciu innych instytucji powiatowych, gminnych oraz podmiotów ekonomii społecznej.

VII 2. Finansowanie

Źródła finansowania działań zaplanowanych w Strategii będą stanowiły m.in.:

- budżet powiatu nowotomyskiego (w tym budżet jednostek organizacyjnych powiatu),
- dotacje z budżetu państwa w ramach dofinansowania realizacji zadań własnych,
- dotacje z budżetu państwa w ramach finansowania realizacji zadań zleconych,
- środki finansowe Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki zewnętrzne (pochodzące m.in. z funduszy Unii Europejskiej, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) na realizację programów oraz projektów,
- środków pozyskane przez podmioty trzeciego sektora,
- budżety gmin wchodzących w skład powiatu nowotomyskiego.

VII 3. Monitoring, wdrażanie, aktualizowanie Strategii

Wdrażanie, monitorowanie oraz ocenę Strategii realizować będą pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyślu, w oparciu o wskaźniki monitorujące.

Mierzenie efektów wdrażania dokumentu strategicznego wynika de facto z dbałości o aplikacyjny charakter Strategii. Wskaźniki monitorujące oraz ich źródło, które docelowo umożliwią pomiar realizacji założonych w dokumencie celów, opisane zostały w rozdziale nr V 2., w którym wskazano dokładnie działania przypisane

określonym celom operacyjnym.

Do niektórych działań zaproponowana została większa liczba wskaźników. W takich wypadkach można traktować je w sposób alternatywny (wybrać jeden ze wskaźników) lub komplementarny (pomiar realizacji zadania zapewni dopiero analiza wszystkich zaproponowanych wskaźników). Dane dotyczące realizacji zadań wynikających z niniejszej Strategii będą corocznie przedstawiane w sprawozdaniu z realizacji Strategii, składanym Radzie Powiatu Nowotomyskiego. Monitorowanie jest bardzo ważnym punktem budowania zdrowej polityki lokalnej, dane należy zbierać z dużą starannością przy wykorzystaniu ścisłych i rygorystycznych reguł badań naukowych pozwalających na uzyskanie możliwie najbardziej obiektywnych wyników. Budowanie lokalnej polityki w oparciu o tak zebrane dane nazywa się *Evidence-based policy*, czyli lokalna polityka budowana w oparciu o obiektywne dane wysokiej jakości. Ten sposób opracowywania strategii postępowania w szczególności z lokalnymi problemami społecznymi zalecany jest m.in. przez Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków, prestiżową instytucję Rady Europy.

Ocena realizacji Strategii odbywać się będzie:

- przed realizacją programu (ex-ante);
- na bieżąco w trakcie realizacji Strategii i wykonywania poszczególnych zadań (*on – going*);
- po jej zakończeniu (ex-post).

Strategia, z uwagi na przyjęty horyzont czasowy realizacji do roku 2036, będzie wymagała aktualizacji, czyli zmodyfikowania w sposób adekwatny do zmian zachodzących w otoczeniu społeczno-gospodarczym i prawnym powiatu. Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w Strategii w razie takiej potrzeby.

VII 4. Relewantne programy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026–2036 będzie realizowana w szczególności w oparciu o następujące programy szczegółowe:

- Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową;
- Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc domową;
- 3 - letni powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej;
- Powiatowy program działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

VII 5. Upowszechnianie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026-2036

Treść niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026–2036 zostanie, niezwłocznie po jej uchwaleniu przez Radę Powiatu Nowotomyskiego, opublikowana w Biuletynie Informacji Publicznej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Tomyślu. Publikacja dokumentu

ma na celu zapewnienie łatwego i powszechnego dostępu do Strategii, w szczególności przedstawicielom różnych grup społecznych, instytucji, organizacji oraz osobom objętym jej działaniami.

VIII Zakończenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026–2036 pełni rolę podstawowego dokumentu Powiatu Nowotomyskiego w zakresie założeń i realizacji długofalowej polityki społecznej na poziomie lokalnym. W związku z tym w Strategii wyznaczono cele strategiczne i operacyjne oraz wskaźniki ich realizacji i podmioty odpowiedzialne za ich wdrożenie w życie.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026–2036 przyczyni się do lepszego skoncentrowania uwagi władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej na pełnieniu aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego modelu systemu pomocy społecznej. Skoncentrowanie niniejszej Strategii na wybranych grupach społecznych stanowi najskuteczniejszy sposób poprawy sytuacji wielu osób oraz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Strategia jest ponadto instrumentem nowoczesnej polityki społecznej, wdrażanej na poziomie lokalnym przez władze samorządowe powiatu nowotomyskiego, mającym pobudzać do aktywności organizacje, instytucje, środowiska działające w obszarze pomocy społecznej, rozwoju gospodarczego i społecznego Powiatu. Dlatego w Strategii przyjęto partycypacyjne założenie wdrażania polityki społecznej w oparciu o partnerstwa lokalne pomiędzy różnorodnymi partnerami społecznymi w celu profilaktyki, diagnostyki i rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców powiatu nowotomyskiego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026–2036 przyjęła do realizacji cztery cele strategiczne:

Cel strategiczny I: Rodzina z zapewnionym dostępem do kompleksowego i sprawnego wsparcia oraz efektywny system pieczy zastępczej.

Cel strategiczny II: Poprawa stanu zdrowia mieszkańców oraz rozwój działań w zakresie promocji zdrowia.

Cel strategiczny III: Wyrównywanie szans osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

Cel strategiczny IV: Sprawnie działający rynek pracy i rynek edukacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Nowotomyskiego na lata 2026–2036 stanowi kompleksowy dokument wyznaczający kierunki działań na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia lokalnego systemu wsparcia społecznego.

Jej realizacja opiera się na współpracy i zaangażowaniu wielu partnerów – władz samorządowych, instytucji pomocy społecznej, organizacji pozarządowych, placówek oświaty, ochrony zdrowia oraz podmiotów rynku pracy. Strategia zakłada integrację działań tych instytucji, włączanie nowych partnerów oraz redefinicję ról i zadań podmiotów działających w obszarze polityki społecznej. Kluczowe znaczenie ma tu przekazanie części kompetencji lokalnym organizacjom i instytucjom, co

pozwole na bardziej efektywne i adekwatne reagowanie na potrzeby mieszkańców.

Istotnym elementem Strategii jest również budowa trwałej platformy współpracy instytucji i organizacji, koordynującej wspólne działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w powiecie nowotomyskim.

Cele strategiczne i operacyjne opracowano w oparciu o diagnozę sytuacji społecznej powiatu, obejmującą dane instytucjonalne z zakresu pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, rynku pracy oraz sytuacji osób z niepełnosprawnościami, a także opinie i potrzeby mieszkańców zidentyfikowane w toku badań ankietowych.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny prowadzić – w miarę możliwości – do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin objętych wsparciem oraz do ich pełnej integracji ze środowiskiem lokalnym.

Strategia będzie dokumentem otwartym, podlegającym bieżącemu monitorowaniu oraz aktualizacjom wynikającym ze zmian społecznych, gospodarczych i prawnych. Tylko poprzez stałe doskonalenie i współpracę wszystkich partnerów możliwe będzie skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych oraz budowanie silnej, zintegrowanej i solidarnej wspólnoty mieszkańców Powiatu Nowotomyskiego.

Spis wykresów i tabel

Wykres 1. Płeć dorosłych mieszkańców powiatu nowotomyskiego.....	39
Wykres 2. Wiek ankietowanych mieszkańców powiatu nowotomyskiego.....	40
Wykres 3. Miejsce zamieszkania respondentów - według gmin.....	40
Wykres 4. Miejsce zamieszkania.....	40
Wykres 5. Sytuacja zawodowa mieszkańców powiatu nowotomyskiego.....	41
Wykres 6. Sytuacja materialna mieszkańców powiatu nowotomyskiego.....	41
Wykres 7. Ocena poszczególnych problemów społecznych w powiecie nowotomyskim.....	42
Wykres 8. Znajomość osób, które nie radzą sobie życiowo z powodu problemów społecznych.....	43
Wykres 9. Priorytety powiatu w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w najbliższych latach.....	44
Wykres 10. Ocena sytuacji na lokalnym rynku pracy.....	45
Wykres 11. Wiedza o miejscach pomocy dla mieszkańców powiatu nowotomyskiego w przypadku wystąpienia przemocy, kryzysu psychicznego lub problemu społecznego.....	45
Wykres 12. Korzystanie z pomocy społecznej w powiecie nowotomyskim.....	46
Wykres 13. Ocena dostępności pomocy społecznej w gminach powiatu nowotomyskiego....	47
Wykres 14. Dostępność usług dla osób z niepełnosprawnościami.....	48
Wykres 15. Dostępność do opieki zdrowotnej.....	49
Wykres 16. Dostęp do edukacji i możliwości rozwoju.....	49
Wykres 17. Płeć ankietowanych uczniów powiatu nowotomyskiego.....	50
Wykres 18. Wiek ankietowanych uczniów.....	51
Wykres 19. Typ szkoły ankietowanych uczniów.....	51
Wykres 20. Miejsce zamieszkania uczniów według gmin.....	51
Wykres 21. Najczęstsze problemy społeczne wśród uczniów.....	52
Wykres 22. Ocena propozycji wybranych działań dla młodzieży.....	53
Wykres 23. Znajomość osób, które mają trudności życiowe z powodu problemów w domu.....	54
Wykres 24. Wsparcie uczniów przez dorosłych.....	54
Wykres 25. Korzystanie przez uczniów ze wsparcia psychologa.....	55
Wykres 26. Znajomość osób, które mają trudności życiowe z powodu problemów ze zdrowiem psychicznym.....	56
Wykres 27. Wsparcie psychologiczne w szkole.....	56
Tabela 1. Spójność z dokumentami strategicznymi o wymiarze regionalnym (wojewódzkim) ..	5
Tabela 2. Interesariusze Strategii.....	6
Tabela 3. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną (w podziale na gminy) w latach 2022-2024.....	10
Tabela 4. Główne powody przyznawania pomocy społecznej (liczba przypadków) w latach 2022-2024.....	11
Tabela 5. Rodziny objęte asystenturą i kontraktem socjalnym w powiecie nowotomyskim w latach 2022-2024 z podziałem na gminy.....	12
Tabela 6. Poradnictwo specjalistyczne (OPS) psychologiczne w latach 2022-2024.....	13
Tabela 7. Poradnictwo specjalistyczne (OPS) prawne w latach 2022-2024.....	14
Tabela 8. Poradnictwo specjalistyczne (OPS) socjalne w latach 2022-2024.....	15
Tabela 9. Liczba dzieci i pełnoletnich wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2022-2024.....	19
Tabela 10. Liczba rodzin zastępczych z podziałem na gminy z terenu powiatu nowotomyskiego w latach 2022-2024.....	20
Tabela 11. Liczba rodzin zastępczych według form w latach 2022-2024.....	21
Tabela 12. Liczba dzieci przybywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2022-2024.....	21
Tabela 13. Liczba usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych objętych świadczeniem i wysokość wypłacanych środków finansowych w latach 2022-2024.....	22
Tabela 14. Liczba usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych objętych świadczeniem i wysokość wypłacanych środków finansowych w	

latach 2022-2024.....	22
Tabela 15. Dane liczbowe obrazujące działalność Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w latach 2020-2024.....	25
Tabela 16. Warsztaty Terapii Zajęciowej na terenie powiatu nowotomyskiego w latach 2022-2024	26
Tabela 17. Środki z PFRON na rehabilitację społeczną w latach 2022-2024.....	28
Tabela 18. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2022-2024 (stan na 31.12. odpowiednio 2022, 2023 i 2024 r.).....	32
Tabela 19. Liczba zatrudnionych na dzień 1.01.2024 r. oraz 31.12.2024 r. we wszystkich jednostkach oświatowych organu prowadzącego	33
Tabela 20. Wydatki budżetowe jednostek oświatowych za rok 2024 z ujęciem dochodów i wydatków majątkowych (wykonanie)	33
Tabela 21. Osoby doznające przemocy i osoby stosujące przemoc oraz procedura „Niebieskie Karty” z podziałem na gminy Powiatu Nowotomyskiego w latach 2022-2024.....	35
Tabela 22. Analiza SWOT w zakresie lokalnych problemów społecznych	59
Tabela 23. Cel strategiczny I i cele operacyjne.....	63
Tabela 24. Cel strategiczny II i cele operacyjne.....	68
Tabela 25. Cel strategiczny III i cele operacyjne.....	70
Tabela 26. Cel strategiczny IV i cele operacyjne	72